

Хмельницький національний університет
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра української філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр

УКРАЇНСЬКІ МІЛІТИ-ПСЕВДОНИМИ

Галузь знань **03 Гуманітарні науки**
Спеціальність **035 Філологія**
Спеціалізація **035.01 Філологія. Українська мова та література**

Шифр ДРФУМм. 021123.01.02.00

студентки II курсу групи ФУМм-21-1 _____ Анастасія ГУБАР

Керівник _____ Анатолій ЯНЧИШИН, канд. філол. наук, доцент

До захисту допускаю:

завідувач кафедри української філології _____ Інна ЦАРАЛУНГА

Хмельницький 2022

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний
Кафедра української філології
Рівень вищої освіти магістр
Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.01 «Українська мова та література»
Освітня програма освітньо-професійна

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри української філології

Інна ЦАРАЛУНГА

23 вересня 2021 року

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу

ГУБАР АНАСТАСІЇ ОЛЕКСАНДРІВНИ

1. Тема роботи: «Українські міліті-псевдоніми», затверджена наказом ректора університету від 01.07.2022 р. № 87.

Керівник роботи – А. М. Янчишин

2. **Термін подання студентом завершеної роботи – грудень 2022 року.**

3. **Вихідні дані роботи**

Результати роботи матимуть значення для подальшого вивчення семантико-стилістичних аспектів сучасної української літературної мови, розширять і доповнять знання в галузі ономастики, а також стануть внеском у розробку загальнотеоретичних положень про закономірності формування пропріальної лексики в умовах суспільноісторичних змін. Крім того, підсумки проведеного дослідження можуть бути використані стосовно вивчення дотичних наук: історії, лінгвістики (соціолінгвістики), військової справи, це зумовлює актуальність обраної теми.

4. **Перелік підлеглих розробці питань**

Визначити лінгвістичний статус терміна «позивний» та його місце в антропонімній системі;

Розмежувати поняття «принцип», «спосіб» і «мотив номінації» у сфері міліті-псевдонімії;

З'ясувати принципи номінації військовослужбовців;

Проаналізувати мотиви та способи вибору таких власних назв осіб;

Запропонувати методичні поради, які стосуються вивчення власних особових назв у закладах вищої освіти.

5. **Графічного матеріалу немає.**

6. Консультанти по роботі із вказівкою розділів, які їх стосуються

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання отримав
	НЕМАЄ		

7. **Дата видачі завдання – 20 серпня 2021 року.**

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН			
<i>№ з.п.</i>	<i>Найменування етапів виконання дипломної роботи</i>	<i>Термін виконання</i>	<i>Примітка</i>
1.	Обрання теми дипломної роботи	Серпень 2021 року	
2.	Опрацювання наукової літератури з теми дослідження	Вересень 2021 року	
3.	Збирання матеріалу, його первинна наукова інтерпретація	Жовтень – листопад 2021 року	
4.	Написання першого розділу дипломної роботи	Грудень 2021 – квітень 2022 року	
5.	Апробування результатів дослідження шляхом здійснення публікації у збірниках наукових праць та участі в конференціях	Квітень, вересень 2022 року	
6.	Написання другого розділу дипломної роботи	Травень – вересень 2022 року	
7.	Написання «чорнового» варіанту дипломної роботи	Жовтень-листопад 2022 року	
8.	Попередній захист дипломної роботи	Грудень 2022 року	
9.	Остаточне завершення дипломної роботи	Грудень 2022 року	
10.	Подача дипломної роботи на кафедру	Грудень 2022 року	

Студент _____ Анастасія ГУБАР

Керівник _____ Анатолій ЯНЧИШИН

АНОТАЦІЯ

Тема роботи: «Українські міліті-псевдоніми». Автор – Губар А. О. Науковий керівник – Янчишин А. М. Обсяг магістерської роботи 98 сторінок, з них – 70 сторінок основного тексту. Робота містить 2 додатки, 94 джерела посилання.

Ключові слова: *загальна назва, міліті-псевдонім, міліті-псевдонімікон, номінація, онім, особова назва, позивний, пропріатив, псевдонім, українська ономастика.*

Об'єктом дослідження є 310 власних назв військових позивних, що зафіксовані у матеріалах ЗМІ та інтернет-виданнях, архівних матеріалах та документальних книгах.

Предметом аналізу є структурно-дериваційні та семантико-мотиваційні процеси в міліті-псевдоніміконі.

Метою роботи є здійснення комплексного аналізу позивних українських військовослужбовців.

Прості одиниці репрезентують найбільшу кількість псевдонімів (142; 46%), трохи менше складних псевдонімів (115; 37%), з них (71; 21%) – питомих та (44; 16%) – запозичених і (53; 17%) складених (з них (17; 4%) – з імені компонента на позначення роду, (36; 13%) – утворені шляхом трансонімізації від відомих персонажів.

Міліті-псевдоніми творяться лексико-семантичним способом (215; 69,35%): онімізацією (56; 26%) і трансонімізацією (159; 73%), причому трансонімізація переважає, а також морфологічним (95; 30,6%): складанням (41; 43%), суфіксацією (33; 34,7%), конверсією (21; 22%). Також міліті-псевдонімів можуть бути іменникового (101; 32,5%), прикметникового (42; 13,5%) та інших типів відмінювання (найчисельніший – іменниковий), чоловічого (75; 24,1%) та жіночого роду (3; 0,96%) або спільний як для чоловіків, так і жінок.

У дослідженні ми виокремлюємо: відапелятивні (144; 46 %), серед них антропоцентричні (66; 21 %), відзоолексемні (42; 13,5%), відфлоролексемні (36; 11,6%) та відонімні (162; 52,26 %): відантропонімні (75; 39,6%), відтопонімні (22; 7%), відперсонімні (8; 2,5%), та відетнонімні (3; 0,96%).

Основне завдання спецкурсу «Українська ономастика» передбачає ознайомлення з історією появи онімів, особливостями структурування ономастикону, найбільш характерними ознаками пропріативів, основними методами наукового аналізу власних найменувань.

У науковій роботі представлена розробка системи вправ на використання власних назв військових позивних. Система вправ сприятиме засвоєнню теоретичних та практичних положень таких розділів мовознавства, як «Морфеміка» та «Словотвір».

Автор _____ Анастасія ГУБАР

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. МІЛІТІ-ПСЕВДОНІМ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	12
1.1. Міліті-псевдоніми в системі ономастичної науки.....	12
1.2. Проблемні питання української міліті-псевдонімії.....	17
1.3. Історія вивчення власних назв військових позивних	20
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-ДЕРИВАЦІЙНІ ТА СЕМАНТИКО-МОТИВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ПОЗИВНИХ	31
2.1. Структура пропріальних одиниць.....	31
2.2. Дерираційні особливості міліті-псевдонімів.....	36
2.3. Семантико-мотиваційна типологія на позначення військових позивних.....	42
Висновки до розділу 2.....	48
РОЗДІЛ 3. МІЛІТІ-ПСЕВДОНІМІЯ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ШКОЛИ	50
3.1. Методика використання власних назв у вищій школі.....	50
3.2. Система вправ на використання міліті-псевдонімів.....	55
Висновки до розділу 3.....	65
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	71
ДОДАТКИ	80
Додаток А.....	80
Додаток Б.....	83

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АТО – антитерористична операція

ВН – власна назва

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗМІ – засоби масової інформації

ЗН – загальна назва

ім. – іменники

МП – міліті-псевдонім

НО – назви осіб

ОН – особова назва

ПП – предметне поле

ст. – століття

УО – «Українська ономастика»

ч. р. – чоловічий рід

ВСТУП

Творення особистих імен, як офіційних, так і неофіційних, є одним із видів шифрування історико-культурної інформації, що відображає об'єктивне, і суб'єктивне, вербальне і невербальне.

В українському мовознавстві дослідженням всіх аспектів етимології, семантики, функціонування, словотвору займались: Ю. Бабій, Ю. Блажчук, Г. Бучко, В. Горпинич, М. Демчук, Н. Дзядківська, Р. Керста, І. Корнієнко, Л. Масенко, С. Медвідь-Пахомова, Р. Остащ, С. Панцьо, К. Редько, Р. Скрипник, І. Фаріон, М. Худаш, П. Чучка, Н. Шульська, В. Яцій та ін.

Псевдоніми як окреомий підклас антропонімів досліджували: О. Дей, В. Еппель, В. Німчук, М. Лесюк, В. Капелюшний, П. Чучка, Н. Павликівська, М. Торчинський та ін.

У 40-50-х роках з метою конспірації набули поширення приховані імена – псевдоніми: *Дядя Ваня* – Іван Войтенко, *Жека* – Євген Голік, *Зір* – Василь Кошельник тощо. Традиція обирати й давати військове ім'я набула особливої актуальності з початком російсько-української війни. Частково зазнали змін причини використання позивних. Зберігся момент шифрування, але домінантним став чинник якомога швидшої та якіснішої комунікації між воїнами.

Досліджуючи особливості номінації в топонімії, професор В. Лучик стверджує, що терміносполучення «*мотив номінації*» пов'язане з урахуванням визначеної причини та характерної особливості, що стала примітною ознакою в процесі називання географічного об'єкта [34, с. 22], що не завжди характерне для номінації людей, оскільки для творення антропонімів часто використовують фіктивні характеристики. Мотивація не завжди зрозуміла й прозора, зафіксовано випадки смислових нашарувань. Це явище підтверджує думку І. І. Ковалика про те, що семантика твірних апелятивів, тобто зв'язок оніма з поняттям, закладеним у твірному апелятиві, зазвичай не зберігається, а навпаки, редукується в процесі онімного утворення [31, с. 16].

Актуальність дослідження. Позивні військовослужбовців досі досліджувалися фрагментарно, тому коло вживання міліті-псевдонімів і проблема вибору пропріативів у межах цього відокремлюваного онімного простору потребує глибшого і повнішого аналізу. Необхідно проводити систематичні дослідження міліті-псевдонімів та розглядати їх у порівнянні з онімами інших класів і підкласів з точки зору типів (принципів) мотивації, способів творення, різновидів деривацій та вживання, це дозволить зробити висновки про загальнономвні тенденції мотивів номінацій. Усе вищезазначене зумовило актуальність дослідження.

Мета роботи – здійснити комплексний аналіз позивних українських військовослужбовців з метою встановлення принципів, мотивів і способів номінації осіб.

Реалізація мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- 1) з'ясувати сутність поняття «міліті-псевдонім» в системі ономастичної науки;
- 2) описати історію вивчення власних назв військових позивних;
- 3) з'ясувати структурні, дериваційні, семантичні та мотиваційні особливості міліті-псевдонімів;
- 5) зібрати та систематизувати власні назви військовослужбовців;
- 6) описати особливості вивчення ономастики та розробити систему вправ на застосування міліті-псевдонімів у навчально-виховному процесі вищої школи
- 7) укласти перелік номінацій військових позивних.

Об'єктом дослідження є позивні військовослужбовців України.

Предметом вивчення є структурно-дериваційні та семантико-номінаційні процеси в міліті-псевдоніміконі.

Джерельною базою роботи послуговували матеріали ЗМІ та інтернет видань, архівних та документальних книг, статей. З метою збереження військової таємниці використано публічно відомий матеріал. Усього проаналізовано 310 позивних.

Методологія роботи. Специфіка досліджуваного об'єкта й мета наукового дослідження зумовили використання описово-аналітичного методу як основного з прийомами спостереження, систематизації мовних фактів і явищ, що дозволив здійснити інтерпретацію та класифікацію зібраного матеріалу; метод зіставлення вможливив диференціацію тематичних груп і підгруп пропріативів у межах виокремлених принципів номінації; застосовано прийоми компонентного аналізу для уточнення семантичної структури позивних; з метою встановлення продуктивності мотивів та способів номінації використано метод кількісних підрахунків. Основними методами, використаними в науковій роботі, є насамперед метод теоретичного узагальнення емпіричного матеріалу (для резюмування здобутків вітчизняних учених у межах дискутованої проблематики), аналітично-описовий метод (для характеристизації мотиваційної бази вигаданих власних назв бійців), а також окремі елементи методу словотвірного аналізу (для ілюстрування загальних словотвірних аспектів продукування українськомовних міліті-псевдонімів).

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше досліджено номінаційну парадигму міліті-псевдонімів героїв, що беруть участь у російсько-українській війні з 24 лютого 2022 року. З'ясовано особливості вибору власних назв осіб, розглянуто проблемні питання міліті-псевдонімікону, здійснено структурно-дериваційний та семантико-мотиваційний аналіз досліджуваного об'єкта.

Теоретичне значення роботи. З'ясувати типологію міліті-псевдонімів і встановити деталі мотиваційних процесів, що передують їх виникненню. Основні положення та результати наукового дослідження мають важливе значення для подальшого вивчення семантико-дериваційних аспектів ономастики, розширення й доповнення знань галузі антропонімії, зокрема нестимуть внесок у розробку загальнотеоретичного визначення закономірності формування власних назв пропріативів в умовах етнокультурного контакту та соціально-історичних змін.

Практичне значення роботи. Матеріали та результати дослідження можуть бути використані в при викладанні курсів лексикології сучасної української літературної мови, соціолінгвістики та ономастики у вищих навчальних закладах, української мови (за професійним спрямуванням) у процесі вивчення номінаційних явищ різних класів та підкласів пропріативів, для укладання ономастичних словників, довідників, списків та переліків позивних тощо. Також застосовані методи аналізу та опрацьований матеріал можуть слугувати для написання наукових робіт студентами вишів.

Апробація результатів роботи. Основні теоретичні положення та практичні результати роботи було оприлюднено під час VI Міжнародної наукової конференції молодих вчених «O Ukrainie interdyscyplinarne na uniwersytecie Wrocławskim» у секції «Теорія і практика мовознавчих досліджень» (08.04.2022), щорічної звітної-наукової конференції студентів Хмельницького національного університету, результати роботи також подані до друку у збірник «Поділля. Філологічні студії» Хмельницького національного університету.

Структура роботи зумовлена логікою дослідження й складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури (94 джерела) та двох додатків у вигляді таблиці способів номінацій осіб [Додаток А] та переліків позивних [Додаток Б].

Загальний обсяг роботи – 98 сторінок, основний текст – 70 сторінок.

РОЗДІЛ 1. МІЛІТІ-ПСЕВДОНІМ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Міліті-псевдонім як особисте ім'я з метою приховування справжніх імен, конспірації, військової таємниці, візуальної самоідентифікації займає особливе місце в системі особових імен.

1.1. Міліті-псевдоніми в системі ономастичної науки

Псевдоніми посідають важливе місце серед ономастичної системи власних особових найменувань. *Псевдонім* (від гр. *ψευδώνυμος*) – різновид антропоніма, вигадане особове іменування, яке може використовуватись представниками різних груп суспільства: письменниками, публіцистами, композиторами, акторами, художниками, співаками, громадсько-політичними діячами, військовиками, злочинцями тощо поряд із своїм справжнім іменем та прізвищем або замість них з метою конспірації через причини особистісного, політичного та юридичного характеру [7, с. 126–127].

Вивченням псевдонімів займається розділ мовознавства – ономастика. У цьому розділі вивчаємо всі типи власних імен, їх історію та закономірності розвитку та функції, а також власні імена людей, яких називають антропонімами.

Антропоніми (від грец. *άνθρωπος* – «людина») – будь-які власні назви, які може мати людина (або група людей), зокрема особове ім'я, ім'я по батькові, прізвище, прізвисько, псевдонім, криптонім, кличка, андронім, гінеконім, патронім [61, с. 31].

Псевдонім, зокрема міліті-, виконує свою функцію до тих пір, поки він відомий вузькому колу довірених осіб.

Міліті-псевдонімію як окремий вид антропонімії на різних етапах її вивчення в українському мовознавстві, переважно серед лексико-семантичних, номінативно-стилістичних, структурно-словотвірних особливостей, вивчали М. Лесюк, В. Німчук, П. Чучка, С. Ковтюх,

Н. Павликівська, Л. Підкуймуха, М. Торчинський, Н. Шульська, В. Яцій, Н. Р. Яцків, та інші.

Власні назви – це особливі конструкції, які вивчаються різнобічно. Зокрема, О. Суперанська, вивчає їх крізь призму таких аспектів:

- 1) класифікація імен у зв'язку з іменованим об'єктом;
- 2) за типом «штучно створені» або «ті, що виникли природним шляхом»;
- 3) за типами «мікро» та «макро»;
- 4) структурна класифікація власних назв;
- 5) хронологічна класифікація;
- 6) за мотивацією імен та етимологічною класифікацією;
- 7) класифікація за об'ємом понять, закріплених у власній назві;
- 8) класифікація за дихотомією «мова – мовлення»;
- 9) стилістична та естетична класифікація [69, с. 159].

Проте наведені принципи класифікації застосовуються до ономастики загалом, і варто достеменно обрати, за якими з них можна вивчати певний вид антропоніма.

У сучасній ономастичній науці, існує декілька класифікацій псевдонімів.

Зокрема, мовознавці виділяють вісім груп таких власних назв:

- 1) арті-псевдонім (вигадана особова назва представника мистецьких кіл);
- 2) віртуал-псевдонім (вигадана особова назва інтернет-користувача);
- 3) клерикал-псевдонім (вигадана назва діяча теологічної сфери);
- 4) логоспсевдонім (різновид псевдоніма вченого, науковця);
- 5) міліті-псевдонім (вигадана особова назва військового діяча);
- 6) okazіонал-псевдонім (вигадана особова назва людини, яка використовує її з метою приховати своє справжнє найменування у звичайній побутовій ситуації);
- 7) політик-псевдонім (вигадане ім'я політичного діяча);
- 8) спорт-псевдонім (варіант прихованого антропоніма спортсмена) [22, с. 59].

Зокрема, М. Торчинський поділяє їх на сектори залежно від сфери діяльності людини. Вагоме місце серед визначених секторів посідають міліті-псевдоніми – «військові іменування, передусім підпільні клички розвідників» [64]. Власне термін *міліті-псевдонім* (походить від лат. *militia* – військо + псевдонім) – це «різновид псевдонімів», вигадана особова назва «військового діяча (найбільш часто – підпільна кличка розвідника)» [62, с.60].

На думку С. Ковтюх термінологічну одиницю «міліті-псевдонім» варто трактувати як гіперонім щодо гіпонімів «псевдо», «позивний», «псевдонім-«позивний» тощо [33, с. 156–157].

Н. Шульська у статті «Неофіційна антропонімія соціально небезпечних груп людей у кризовому медійному дискурсі» вживає термін *позивний* [78], а в праці «Неофіційні антропоніми терористів в українських мас-медіа» простежуємо прирівнювання його до *прізвиська* [79].

Натомість Л. Підкуймуха в статті «Позивні учасників антитерористичної операції на Донбасі: спроба аналізу» неодноразово наголошує, що терміни *псевдонім*, *псевдо* та *позивний* мають спільну для них усіх функцію приховування, а, отже, можемо вважати їх рівнозначними [53, с. 138]. Таким чином, простежуючи «наукову думку» Л. Підкуймухи, можемо зробити висновок, що терміни *прізвисько*, *псевдонім* та *позивний* дослідниця ототожнює.

Однак, у нашій роботі ми послуговуватимемось визначенням М. Торчинського, оскільки частина «псевдонім» – вказує на втаємничення інформації про людину, а «міліті» – конкретизує сферу використання [62]. А отже, можемо стверджувати, що міліті-псевдонім – це вторинне неофіційне найменування, що використовується людьми, які мають безпосереднє відношення до військової сфери діяльності.

П. Чучка у статті «Українські псевдоніми: статус, структура і функції» виокремлює такі головні ознаки псевдоніма: 1) самоназва, яку обирає собі сам іменований; 2) факультативні знаки; 3) неофіційність (майже в усіх випадках); 4) можливість мати кілька псевдонімів в одній людині;

5) мотивована, промовиста назва, якою не просто називають, але й характеризують з позитивного боку [75].

На думку С.Ковтюх, найбільш характерними рисами військових псевдонімів є: 1) образність (відсутність образності); 2) системність; 3) номінативність; 4) законодавча нерегламентованість власної (неофіційної) назви на позначення військових або членів напіввійськових структур; 5) реалізація вторинної номінації; 6) можливість для носія самостійного обрання відповідної номінації; 7) наявність абсолютної (прозорої) чи часткової мотивованості або її відсутність (вибір випадкової номінації); 8) реалізація функції маскуванню та засекречуванню реальної інформації про носія; 9) можливість обирати той самий мілітїпсевдонім (актуалізація омонімії) для різних носіїв; 10) обізнаність із бойовим позивним під час безпосереднього його використання обмеженого кола причетних [33].

У статті Н. Павликівської «Псевдонім як засіб вторинної номінації осіб» авторка подає розширений перелік суттєвих ознак псевдонімів: 1) *ознаки лексичної семантики*: вторинна назва особи; факультативна назва, нерегламентована законодавством; назва здебільшого позначена інформативністю та характеристичністю; назва, що залежно від сфери вживання може набувати певних конотацій та виконувати у зв'язку з цим додаткові функції; 2) *соціокомунікативні та функціональні ознаки*: неофіційна назва людини, може вживатися в офіційних ситуаціях; псевдонім має особливе призначення – оберігати таємницю справжнього іменування носія; псевдонім виконує особливу функцію – езотеричну, яка не властива іншим антропонімам; використання псевдоніма пов'язане із суспільною діяльністю носія (письменники, журналісти, актори та ін.; громадсько-політичні діячі, підпільники, злочинні елементи); псевдоніми можуть бути самоназвами (літературно-мистецькі) або надаватися з боку оточення (більшість громадсько-політичних, кримінальних); функціональне навантаження псевдоніма залежить від належності його до певного класу: так, до прикладу, мілітї-псевдоніми можуть набувати сталості й заступати

справжнє ім'я людини, у той час як він став епохальним елементом історії культури, феноменом, для інших він характеризується використанням лише у певні періоди, доки ним користуються самі носії. Псевдонім, що став єдиним ім'ям фізичної особи, втрачає свою специфічність та виводиться в окрему категорію особистих імен [47, с. 7-8].

Як зазначає О.Белей, останнім часом суттєвих змін зазнали приклади індивідуальних персон як основоположної ознаки військових псевдонімів, здатності до приховування та кодування фактичної інформації про власника. Проте в окремих випадках, занадто популяризовані бойові позивні, замість приховувати особисті дані, роблять їх ще більш очевидними та виразними. [9, с.221].

Н. Павликівська згадує українського активіста часів АТО, засновника батальйону «Донбас» Семена Семенченка (справжнє ім'я: Костянтин Грішин) з псевдонімом *Калініченко*, як один із особливих типів антропонімів у вітчизняному мовознавстві. Чоловік легалізував свій військовий псевдонім і відповідно змінив паспортне прізвище на Семенченко, через що міліті-псевдонім перейшов у групу прізвищ, й може згадуватись у його первісній функції лише до офіційної зміни. За критерієм походження І. Калініченко виділяє: 1) оперативні, 2) посадові, 3) позиційні, 4) гетеронімні міліті-псевдоніми.

Якщо перші три типи характеризуються статутним використанням, як правило, вони генеруються самим командуванням, то четвертий тип позначень – гетеронімні міліті-псевдоніми – може створюватись як самими носіями, так і їхніми побратимами для забезпечення спілкування під час військових дій, тобто в цивільному житті, ці особи мають справжні імена і використовують МП лише під час війни [9].

Отже, псевдоніми багатofункціональні, вони виражають думки і настрої свого власника, беруть участь у поширенні творчих ідей, визначають світогляд. Зокрема, міліті-псевдоніму притаманні такі особливості: образність, системність, вторинність номінації, неофіційність, прихованість

(маскованість), обмеженість сферою використання (лише військовими), наявність мотивованості вибору назви, омонімічність тощо.

1.2. Проблемні питання української міліті-псевдонімії

Ономастика є досить молодою, проте продуктивною наукою, галузі якої, опрацьовані неоднорідно. Саме тому на особливу увагу на сьогодні заслуговують оніми на позначення українських військових позивних. На жаль, не всі проблеми з упорядкуванням міліті-псевдонімів вирішено. Це стосується денотативно-номінативної класифікації, структури, групування за особливостями мотивацій та багатьма іншими ознаками.

Міліті-псевдоніми використовуються для створення позивних волонтерів і медичного персоналу, які беруть участь у бойових діях, а також для військовослужбовців, щоб розпізнавати їх власників під час радіо-, теле- чи радіозв'язку та маскувати свої справжні імена з міркувань безпеки. Проте варто звернути особливу увагу на градацію термінології, тобто, синонімію понять: «псевдонім», «прізвисько» та «позивний». У них багато спільного: вони виконують номінативну функцію – це вторинне ім'я, яке має певний підтекст, варіативність (люди можуть одночасно мати кілька псевдонімів або прізвиськ). Наприклад, мовознавець М. Торчинський уточнює термін як «міліті-псевдонім» [64, с.146-150], а Н. Шульська у статті «Неофіційна антропонімія соціально небезпечних груп людей у кризовому медійному дискурсі» використовує термін «позивний» [79].

Деякі вчені вважають, що різниця між псевдонімом і прізвиськом полягає в тому, що псевдонім – це маска, яка використовується для того, щоб приховати, замаскувати справжнє ім'я людини або відкрити його аудиторії, тоді як прізвисько, за М. Голомідовою, є додатковим критерієм ідентифікації особи [12]. Невідповідність виникає, здебільшого, через те, що псевдонім людина створює собі сама, а прізвисько отримує від когось іншого. Воно може містити образливі, глузливі риси особистості, не властиві псевдонімам. При цьому ані прізвисько, ані псевдонім не має обмежень у сфері

використання, на відмінну від міліті-псевдоніма (позивного), який є обмежений тільки військовою сферою вживання.

На основі подібних та відмінних рис «псевдонімів» та «міліті-псевдонімів» деякі науковці пропонують поділяти на дві категорії «військових псевдонімів», що використовуватимуться призовниками у мирний час, які зникнуть після проходження людиною служби та «позивних», що застосовуватимуться з метою конспірації під час виконання бойових завдань чітко визначеною професійною групою з усталеним способом життя [34].

Проте, на нашу думку, такий поділ ще більше ускладнить дослідження МП, адже тоді кожен з пропріативів потрібно розглядати крізь призму певних обставин проходження військової служби, тієї чи іншої людини.

Варто відзначити також проблему криптонімії у псевдоніміконах діячів української культури, адже особливістю криптонімів теж є прихованість (шифрування). Н. Павликівська розглянула найпоширеніші форми шифроімен і зазначила, що більшість із них не мають маскувальних можливостей. Тільки криптоніми, які не схожі на справжнє ім'я власника або не пов'язані з ним, зберігають таємницю творця. Тому Н. Павликівська не всі криптоніми вважає формою приховування, а лише умовно зараховує їх до псевдонімів [47].

Відображаючи орфографічні тенденції українських міліті-псевдонімів, пов'язаних із різними періодами, С. Ковтюх констатує, що МП українських героїв національно-визвольних змагань 1917-1922, 1938-1950 років та років АТО (поч. 2014 р.), а також героїв нинішньої російсько-української війни потрібно писати з великої літери і без лапок, а також через дефіс [33].

Натомість, у сучасних мовознавчих енциклопедіях та словниках, зокрема у одинадцятитомному «Словнику української мови» терміна «міліті-псевдонім» досі немає [6; 15; 25].

Термінологічні межі таких одиниць, як *міліті-псевдоніми*, *бойові позивні*, *позивні та псевдо*, у сучасному мовознавстві не до кінця конкретизовані. Згадані поняття ідентифікуються, диференціюються та

проголошуються у важливій частині лінгвістичних досліджень, присвячених опису та аналізу цього типу вигаданого власного імені. Наразі немає чітких вказівок, щодо використання цих термінів у військовому та соціально-політичному дискурсах. Власне, основний у цьому науковому дослідженні термін міліті-псевдонім належить М. Торчинському (*похідне від лат. militia – військо + прізвисько*). Звичайно, це «різновид псевдонімів», вигадане особове ім'я «військового діяча найбільш часто – підпільна кличка розвідника» [64, с. 60].

С. Ковтюх вживає термін «міліті-псевдонім» запропонований М. Торчинським, але, враховуючи доцільність використання терміна «псевдо», який можна конкретизувати як одно- та багатокomпонентну номінативну одиницю, що яскраво ілюструє стійкість українських військових та патріотичні традиції українського народу. «Псевдо» може бути пов'язане з вигаданими власними іменами та бійцями добровольчих батальйонів та інших військових частин і з'єднань. С. Ковтюх підкреслює, що «міліті-псевдонім» є термінологічною одиницею і має трактуватися як гіперонім до псевдоніма, позивного, псевдо тощо [33, с. 156–157].

Наприклад, Н. Павликівська надає перевагу терміну «псевдонім», хоча часто вживає такі назви, як псевдо і позивний, і підкреслює, що в більшості досліджень на цю тему з псевдонімами асоціюються власні імена, вигадані солдатами та воїнами ХХ-ХХІ ст. – так само, як позивний (МП) [42].

Аналізуючи різні системи псевдонімів військової тематики, знаходимо ще одну цікаву парадигму. Слово «military» також може походити від англ. «military». В онлайн-версії найбільшого англomовного словника «Cambridge Dictionary» ми віднаходимо такі значення терміна: «Military – pertaining to an army, navy, or air force»: 1) що стосується армії, флоту, або авіації; 2) військовий) [78]. Натомість термін «military» в іноземних виданнях вживається лише до окремих полків. Однак у працях жодного мовознавця-славіста ми не знаходимо відповідної транслітерації похідного слова «мілітарі-псевдонім». Таким чином, дискусії щодо доцільності використання

терміна позивний у військових власних назвах залишаються недопрацьованими та не мають на сьогодні одностайної відповіді.

На нашу думку, вдалим терміном на позначення власних назв військовослужбовців є *міліті-псевдонім*, оскільки слово *псевдонім* вказує на одну з основних функцій – приховування інформації про певну особу, втаємничення її особистих даних (як це роблять солдати та командири), а частина *міліті* конкретизує сферу використання військовими під час виконання бойових завдань.

Таким чином, у реаліях сьогодення, українські військові можуть вживати терміни «*позивний*», «*псевдо*», «*військове прізвисько*», «*міліті-псевдонім*» як синонімічні, називаючи з їх допомогою власне псевдонім військовослужбовця Збройних сил України, використовуючи таким чином спільне призначення розглянутих понять – приховування справжнього імені носія.

1.3. Історія вивчення власних назв військових позивних

Поняття «*псевдонім*» бере свій початок ще в стародавньому світі. У Візантії використовувалися *алотріоніми* (алоніми). Псевдоніми стали відомими в епоху Відродження і були дуже популярними, особливо в період поширення книгодрукування, початок їх зародження простежуємо і у Франції кінця XVIII століття.

Особливого поширення українські псевдоніми набули у зв'язку із суспільно-політичною ситуацією XX ст. Цьому сприяли також революційні рухи в роки Української Держави та УНР, Друга світова війна, національно-визвольні змагання 30-50-х років. Учасники бойових дій підпілля та визвольних військ не могли говорити офіційними іменами, тому вони змушені були приховувати свої імена та використовувати військові позивні.

У 1920-1930-х рр. збиранням псевдонімів займалася Н. Кравченко-Максименко (тогочасна бібліотекарка ЦНБ АН УРСР у Києві), яка передала частину свого зібрання І. Масанову. Науковець, в свою чергу, використав їх

під час укладання «Словника псевдонімів» частину подарував Львівській науковій бібліотеці. Того ж року (20-30-ті) на Західній Україні І. Калинович також займався збиранням псевдонімів, близько 400 архівних карток збереглося і до сьогодні.

Власні назви військових позивних (міліті-псевдоніми) можна вважати відносно новим та малодослідженим класом сучасної ономастики, оскільки історія вивчення власних назв українських військових позивних бере свій початок із 50-60-х років ХХ ст.

Значну кількість напрацювань у сферу ономастичної науки, внесли: Ю. Бабій, Г. Бучко, В. Горпинич, М. Демчук, Н. Дзядківська, Р. Керста, І. Корнієнко, Л. Масенко, С. Медвідь-Пахомова, Р. Осташ, Р. Скрипник, І. Фаріон, М. Худаш, П. Чучка, Н. Шульська, В. Яцій та ін.

Псевдоніми як окремих підклас антропонімів досліджували: О. Дей, В. Еппель, В. Німчук, М. Лесюк, В. Капелюшний, П. Чучка, Н. Павликівська, М. Торчинський та ін.

Основоположником української антропоніміки як науки вважають І. Франка. У дослідженні «Причинки до української ономастики» він підкреслював, що особисті імена є важливим джерелом не лише для мовознавців, які досліджують структуру мови, а й для істориків та етнографів [84].

Перші спроби створити український псевдонім і реєстр паролів можна віднести до 1920-х років. Саме тоді відомий український громадський журналіст, культурний діяч і видавець Зенон Кузеля спробував укласти «Український словник псевдонімів, анонімів та анонімів» [34, С. 12-17]. Український літературознавець і видавець Іван Калинович зібрав близько 5 тис. псевдонімів [32].

Ф. Елкін виділив особливості мовлення солдатів, акцентуючи увагу на тих виразах, які вживаються у спілкуванні з товаришами по службі [34].

Українські псевдоніми та криптоніми досліджувала Н. Кравченко-Максименкова «Аноніми та псевдоніми в загальній і в українській бібліографії» [33].

Словник українських псевдонімів класика української антропології О. Дея містить понад 10 тисяч псевдонімів та анонімів. [22].

Докторська дисертація Ю. К. Редька «Сучасні українські прізвища» стала першою спробою комплексного дослідження всіх типів українських прізвищ. У праці мовознавець вивчає семантику, словотвір, граматичні особливості близько чотирнадцяти тисяч прізвищ, а також особливості їх географічного поширення .

У першому розділі «Семантика твірних основ українських прізвищ» Ю. К. Редько виокремлює чотири основні лексико-семантичні групи прізвищ, що утворені: 1) від імен; 2) за походженням або за місцем проживання; 3) за соціальною належністю або за постійним заняттям (професією); 4) від якоїсь індивідуальної ознаки (найчастіше фізичної чи психічної властивості) їх першоносія [55, с. 8].

Серед сучасних дослідників можна назвати В. Дмитрієва, В. Капелюшного, П. Чучку. Праця В. Морозюка присвячена виникненню та еволюції літературних псевдонімів і криптонімів, водночас торкаючись проблеми псевдонімів та їх використання в українській політичній сфері, особливо в партійній пресі. Початок XIX 20 ст., ще не підлягає спеціальним науковим дослідженням.

Зараз в українському мовознавстві зібрано й класифіковано значну частину міліті-псевдонімів учасників національно-визвольних змагань 40-50-х рр., а от новітні позивні військовиків – досліджено фрагментарно. Серед спроб досліджень можемо виокремити псевдоніми учасників АТО (лише та частина псевдонімів, які є у відкритому доступі та не є військовою таємницею). Щодо МП військовиків, які беруть участь у сучасній російсько-українській війні, вони достеменно ще не досліджені, через важливість їхнього засекречення на етапі виконання бойових завдань. Хоча дослідження

міліті-псевдонімів військових Збройних Сил України (з початку 2022 р.) можуть бути доволі перспективними, за використання лише публічної інформації.

Особливості творення українських міліті-псевдонімів як окрему структурну одиницю у свої працях розглядали значна кількість науковців

Зокрема, це стосується монографічної праці В. Капелюшника «Замасковані імена: Псевдоніми і криптоніми та проблеми атрибуції авторства в історіографії українських національно-визвольних змагань 1917–1921 рр.», який характеризує стислий фактичний матеріал архівних записів на наявність у них псевдонімів та криптонімів [27].

М. Торчинський під час дослідження структури онімного простору, приділяє особливу увагу проблемам класифікації Крім того, автор на основі аналізу національних і зарубіжних досліджень ономастики в цій галузі розробляє нові критерії досліджень лексики відповідної структури та створює типологію онімів за їх денотатно-номінативними ознаками. Ономаст стверджує, що дослідження дозволить поглибити теорію аналізу власних назв, розширити межі предмета ономастичного дослідження та сприяти збагаченню знань про особливості української ономастики. На основі створеної ним класифікації можна розробляти нові ономастичні терміносистеми, оскільки подібні терміносистеми існують не лише в українській, а й в інших споріднених і неспоріднених мовах [64].

У дисертаційному дослідженні «Позивні як антропоніми вторинної номінації» Н. Павликівська дослідила особливості утворення власних назв позивних як окремого виду псевдонімів. Авторка враховувала й позивні, якими користуються на сьогодні учасники російсько-української війни, для того, аби приховати справжнє ім'я людини або з інших причин – самоідентифікація, самопозиціонування в суспільстві тощо [48].

Ще раніше Н. Павликівська у описувала псевдоніми учасників національно-визвольних змагань і уклала «Словник псевдонімів ОУН-УПА», у якому вона окреслила проблеми щодо розвитку сучасного краєзнавства,

формулювала деякі пропозиції щодо їх вирішення. Це, по суті, перша спроба комплексного дослідження проблеми, що певною мірою зумовила прагнення дослідниці насамперед відобразити фактичний бік перебігу процесів розвитку краєзнавства. «Словник...» має не тільки науково-пізнавальне, а й практичне значення, адже його матеріали можуть бути використані і враховані при виробленні фахових висновків щодо вивчення діяльності ОУН–УПА, створенні спеціальних і узагальнюючих праць з історії національно-визвольних змагань українського народу [41] ;

Сучасна українська міліті-псевдонімія також доволі активно поповнюється статтями.

До прикладу дослідження М. Лесюк – «Псевда вояків Української Повстанської Армії» [32] у якій авторка, розмежовує псевдоніми за зовнішністю, фізичними можливостями, походженням, соціальним статусом, ознаками особистісних якостей, виділяє й характеризує велику групу складених псевдонімів і прикметникових особових назв [32].

П. Чучка опрацював відповідне питання й висвітлив його у статті: «Українські псевдоніми: статус, структура і функції». Дослідник, безпосередньо, з'ясовує проблему авторства та персоніфікації історіографії національно-визвольної боротьби України 1917-1921 рр., феномен політичного життя, визначає внесок відомих письменників у розробку цієї проблематики, також надає таблицю дослідження, яка містить стислий перелік публікацій автора про українські національно-визвольні змагання цього періоду. [75] Проте у іншій статті – «Наші псевдоніми» П. Чучка зауважує, що найдавніші писемні згадки про військовиків-українців під загадковими зашифрованими іменами відносяться до часів князів і козаків, які перераховують суттєві ознаки своїх українських прізвищ. Мовознавець дає визначення поняттю, а також визначає звуконалежний статус українських псевдонімів, розглядає становий і внутрішній устрій, сам псевдонім, його користь [71, с. 16].

Стаття М. Лесюк «Неофіційний антропонімікон УПА» присвячена питанню питанню градації поняття «позивний». Автор висловлює думку, про те, що не всі псевдоніми є самоназвами, які характеризують людину з позитивної сторони. Обираючи псевдонім, дослідниця керується різними факторами, зокрема: посиленням прагнення ідентифікувати людину за її походженням, освітою, соціальним статусом, бажанням пов'язати себе із якоюсь історичною постаттю, літературним героєм, традиціями в родинному колі, побутом. Він класифікує всі псевдоніми як: псевдоніми, що походять від апелювативів, псевдоніми прикметникового типу, від наборів звуків, які потребують додаткового розшифрування, а також зосереджується на появі та походженні антропонімікону. Незаперечною є думка М. Лесюка щодо лінгвістичного статусу псевдонімів: «партизанський антропонімікон – система і структура вторинних повстанських найменувань... Це цілий пласт української антропонімії...» [33].

Серед досліджень Н. Павликівської знаходимо статтю «Псевдоніми учасників національно-визвольних змагань 1929–1950 років ХХ століття: ОУН та УПА», в якій науковиця розглянула неофіційний антропонімікон членів ОУН та учасників УПА за матеріалами експедиції в Івано-Франківській області 2005 р., а також дослідила «Апелювативи-історизми у псевдонімії ОУН та УПА», проаналізувавши ті повстанські псевдоніми, що «відбивають історичне минуле українського народу» [48; 1].

Р. Яцків у статті «Псевдоніми учасників національно-визвольних змагань – позивні військовослужбовців Збройних сил України: семантичні паралелі» (2014 р.) проаналізувала псевдоніми учасників національно-визвольних змагань України 40-50-х років ХХ ст. та сучасні позивні військовослужбовців Збройних сил України і з'ясувала спільні та відмінні риси лексичних мотиваційних баз, від яких вони творилися, на основі методу порівняння 26 лексичних баз [84].

Проаналізувала неофіційні найменування терористів ДНР та ЛНР проаналізувала Н. Шульська. Зокрема, авторка присвятила свою роботу

назвам, що набули особливого поширення в текстах ЗМІ під час загострення бойової ситуації на сході України. Зокрема, це висвітлено у статтях: «Неофіційна антропонімія соціально небезпечних груп людей у кризовому медійному дискурсі», «Неофіційні антропоніми терористів в українських масмедіа». Авторка зауважила про їх масовий характер у медіа-комунікації як негативний чинник розгортання соціально-політичної кризи в державі, крім того, з'ясувала, що неофіційний іменник учасників соціально небезпечної діяльності репрезентують різнотипні номінації (виразні негативно марковані відапелятивні утворення, нейтральні на рівні функціонування прізвиська лексеми, специфічні деривати, ексклюзивні номени). Дослідниця дійшла до висновку, що автори різнотипних матеріалів, які виносять прізвисько терориста у заголовок чи подаючи його в текстах своїх видань, не задумуються, що цим самим надають розголосу соціально-небезпечним групам людей і виступають джерелом пропагування злочинних ідей серед своєї аудиторії й наполягає на стримуванні негативного явища творення номінацій, як засобу пропаганди [79].

Статтю «Позивні учасників антитерористичної операції на Донбасі: спроба аналізу» Л. Підкуймухи можна вважати чи не першим комплексним дослідженням позивних учасників АТО, в якому дослідниця, на матеріалах особистих інтерв'ю з військовими, волонтерами, кореспондентами, звернула увагу на з'ясування шляхів виникнення та походження позивних військовиків, які служать на Донбасі. Авторка підняла питання їх семантичної структури, окреслила основні фактори, що відігравали роль у виборі й надаванні позивних військовим у зоні АТО. Зокрема, ці питання піднімаються у праці: «Війна очима ТСН» [53].

С. Петрова звернула увагу на «Лексичну базу творення позивних українських бійців – учасників збройного конфлікту на Сході України» проаналізувала 500 неофіційних найменувань військовослужбовців і поділила лексичну базу позивних на дві групи: онімна лексика (прізвища , імена , імена по батькові , географічні назви, літературні оніми, бібліоніми та

міф оніми, іменування відомих осіб, іменування героїв кінофільмів та мультфільмів, ергоніми, зооніми, хремотоніми) та апелятивна лексика (зоолексеми, фіто лексеми, назви предметів побуту, назви професій та виду діяльності, архаїзми, лексеми, що характеризують носія за зовнішніми та внутрішніми ознаками, лексеми на позначення частин тіла людини, етроніми, лексеми на позначення релігійних та світоглядних переконань, лексеми на позначення родинних стосунків, інші групи лексики). [52].

У статті «Номінативна характеристика позивних імен бійців АТО, уживаних в мові ЗМІ» Н. Шульська продовжила аналізувати заголовки, у яких фігурують позивні імена, а також досліджувати функціональну природу й мовно-номінативне оформлення позивних імен українських бійців АТО, характеризує позивні імена з погляду їхньої лексико-семантичної організації, конотації, стилістичного представлення, структурних особливостей. Зокрема, указує на можливі мотиваційні характеристики антропонімів, установлені на основі асоціативних зв'язків при сприйнятті номенів. [78].

Л. Бачун займалась дослідженням різних семантично-мотиваційних категорій вибору псевдо і проілюструвала їх частотність вживання, аналізуючи мотиваційні принципи добору псевдо для іменування та умови, які впливають на псевдонімну номінацію персонажів романів про національно – визвольних рух 1942-1954 років. Проаналізувавши дану категорію, дослідниця виокремлює різні семантично - мотиваційні категорії вибору псевдо, серед яких: назви на позначення тваринного і рослинного світу; одно - або двочленні антропоформули; псевдоніми, обрані за родинним статусом або родом діяльності персонажа; псевдоніми, семантика яких вказує на зовнішні та внутрішні ознаки людини; псевдоніми, які є одночасно і топонімними одиницями, іменами міфологічних та історичних осіб, назвами природніх абоштучних утворень; псевдоніми, семантикою яких є назви почуттів, знарядь праці, частин людського тіла та ілюструє їхню частотність вживання в аналізованих художніх текстах у праці «Децо про псевдоніми

періоду 1942 – 1954 років (за матеріалами українських прозових творів)» [52].

Стаття Л. Белей «Позивні учасників АТО й ООС – творення та функціонування» присвячена особливостям творення й функціонування військових псевдонімів-позивних в українських збройних формуваннях під час проведення АТО та Операції об'єднаних сил на сході України (з 2014 року й дотепер). Серед респондентів – 85 % чоловіки, 15 % – жінки віком від 20 до 72 років (найчисельніша група — від 30 до 45 років) на матеріалі словника позивних, укладеного Ю. Копитко на базі «Книги пам'яті полеглих за Україну», й виявила найпродуктивніші моделі творення позивних: відіменні (від імені, прізвища, по батькові); від професії, хобі, заняття; від ознак характеру, рис інтелекту; від зовнішності (зачіска, татуювання, елементи одягу); від відомої персоналії або персонажа (літературного твору чи кіно); від бойової історії (попередні місця служби, успіхи у боях, присвоєні військові звання); від регіону/міста походження, етнічної ідентичності; від прізвиськ дитинства або юності, оказіональні (найменш типові історії утворення) [9].

Л. Бачун на матеріалі Святого Письма здійснила порівняльний аналіз особливостей використання семантико-асоціативної вмотивованості кореферентів сакрального типу в дванадцяти текстах творів про національно-визвольний рух України першої половини ХХ ст. й описала їх у статті «Сакральні номінації в текстах про національно-визвольний рух України: компаративний підхід». Дослідниця звертається не лише до ономастики, а й до теолінгвістики й категоріально аналізовані назви сакральних кореферентів дослідниця поділяє згідно із есхатологічно-онтологічним конотативним спрямуванням, позначенням церковно-релігійних речей ужитку і назв пасіонарного сакрального типу. Особливість її напрацювання полягає у поєднанні міліті-псевдонімії як розділу ономастики та теолінгвістики як розділу лінгвістики, а саме – соціолінгвістики [8].

Стаття С. Ковтюх «Система чинників для визначення словозмінних парадигм міліті-псевдонімів у сучасній українській літературній мові» присвячена специфічних ознакам міліті-псевдонімів як вигаданих власних назв військових осіб. Важливим вкладом подальший розвиток ономастичних досліджень є те, що вона розробила низку критеріїв для аналізу міліті-псевдонімів [33].

Як бачимо, на сучасному етапі розвитку ономастики, дослідження міліті-псевдонімів займає значну частину досліджень. Припускаємо, що відродження наукової думки про військові власні назви пов'язано здебільшого із російською агресією (з 2014 року з'являється велика кількість досліджень, пов'язаних з пропріативами учасників АТО) й численних згадках великої кількості позивних в українському медійному просторі.

З початком російської агресії 24 лютого 2022 року, погляд українців та всього світу прикутий до військовиків Збройних сил України. Дослідження українського міліті-псевдонімікону, станом на сьогодні, є однією із перспективних галузей досліджень в ономастиці. Маємо надію, що невдовзі ним займатимуться не лише українські, а й зарубіжні вчені-ономасти.

Висновки до розділу 1

1. Термін *міліті-псевдонім*, є базовим у межах ономастичної наукової студії і належить М. Торчинському. Це вигадана особова назва «військового діяча (найбільш часто – підпільна кличка розвідника)» Ономастична лексика – відкрита система, що сьогодні активно поповнюється і розширюється, а це потребує постійної дослідницької уваги для опису актуальних тенденцій творення та поширення цих одиниць, актуалізації принципу збереження національної ідентичності.

2. Розгалуження у використанні термінології, орфографії, походження, використання та належності термінів до групи міліті-псевдонімів потребує подальшого ґрунтовного вивчення та розбудови й зумовлює актуальність дослідження.

3. Українські міліті-псевдоніми як окрему структурну одиницю станом на сьогодні досліджує чимало ономастів. Серед яких: монографії М. Торчинського та В. Капелюшного, дисертація, численні статті та словник псевдонімів Н. Павликівської, статті Л.Бачун, Л.Белей, С.Ковтюх, М.Лесюк, Л. Підкуймухи, П.Чучки, Н. Шувльської, Р. Яцків тощо. Більшість дослідників вивчають міліті-псевдоніми у синхронічному аспекті.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-ДЕРИВАЦІЙНІ ТА СЕМАНТИКО-МОТИВАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ПОЗИВНИХ

У дослідженні ми враховуємо думку про те, що неофіційний ім. псевдонімів засвідчує про неофіційну систему іменування, яка містить впорядкований перелік антропонімів і розкриває їх лексично-семантичну базу.

2.1. Структура пропріальних одиниць

Структуру пропріальних одиниць у своїх вченнях описували: В. Німчук, Н. Подольська, О. Селищев, Н. Павликівська, Л. Підкуймуха, М. Торчинський, М. Худаш, П. Чучка та інші відомі ономасти.

За кількістю повнозначних структурних компонентів поділяємо міліті-псевдоніми на такі групи:

- **прості**, ті, що містять одну твірну основу у межах однієї лексеми (*Акула* – Сергій Іванов, *Байкер* – Дмитро Жарук, *Віха* – Віктор Вітаєв);
- **складні**, ті, що містять у межах однієї лексеми кілька твірних основ (утворені основоскладанням, словоскладанням, уламковою абрєвіацією, лексико-синтаксичним способом), псевдо репрезентують номінації питомі: *Волноріз* – Леонід Топалов, *Кримнаш* – Георгій Ольховський, *Фізрук* – Павло Савлук; а також запозичені: *Пітбуль* – Антон Безверхній, *Шао-Лінь* – Олександр Педак);
- **складені** з імені (*Дядя Ваня* – Войтенко Іван, *Дід Тарас* – командир відділу із Полтавщини, *Деда Толя* – Олександр Мілютін)

За такою ж схемою класифікують пропріативи і Д. Бучко, І. Волянюк, О. Голінатий та Л. Дика, М. Торчинський, Л. Підкуймуха.

Проста номінація – це однослівна, «що складається з одного слова. Як власна назва, вона може бути результатом розкладу, складання, скорочення, а може бути ідентичною до апелятивного слова» [74].

Опрацювавши перелік з 310 позивних, можемо констатувати, що прості одиниці репрезентують найбільшу кількість псевдонімів – 289 одиниць, що становить 93,2 % від загальної кількості, до прикладу: *Фофа, Цинк, Яр*.

Одразу відзначимо, що прості власні назви військових позивних переважають над іншими групами, і є найпродуктивнішими, оскільки військовослужбовці використовують здебільшого короткі та чіткі міліті-псевдоніми з метою покращення комунікації та для швидшого сприйняття міліті-псевдоніма побратимами та командуванням в інших умовах зв'язку, окрім мовленнєвого (передача інформації через рацію, переносну радіостанцію). Прості МП є основним типом пропріальних одиниць.

«До складних пропріальних одиниць належать однослівні двокореневі чи багатоосновні, які можуть бути власне композитами, афіксальними композитами чи абревіатурами» [74, с. 445].

Їх фіксуємо трохи менше – 17 одиниць – 5,5 %: *Волноріз, Кримнаш, Фізрук*). Серед них трапляються й запозичені назви, зокрема 3 (0,94 %): *Пітбуль, Росомаха, Шао-Лінь*.

Розглянемо різні типи складання основ у використовуваних нами міліті-псевдонімах:

Утворені за допомогою поєднання кількох основ слів інтерфіксами -о-, -е-, -и-, -ох- – **основоскладання** 9 власних назв: *Буревій* – Михайло Романиця, *Волноріз* – Леонід Топалов, *Подгон* – Євген Хоменко).

Утворені шляхом **словоскладання** власних назв(або ще юкстапозицією) поєднання двох слів або слів форм в одному складному слові: серед переліку віднаходимо 4 одиниці: *Бетмен* – Володимир Анадимб, *Буйтур* – Дмитро Суслинець, *Кримнаш* – Ольховський Георгій.

Утворені шляхом **усічення** (3) основи – відсікання кінцевих морфів твірного слова: *Дир* – Петро Чемерис, *Зенк* – командир сотні Сокальської округи «23» ВО-2 «Буг», *Зруб* – Володимир Зубчик.

Редуплікація основ полягає у подвоєнні основи слова або цілого слова (*Коля-Коля*). Таких одиниць простежуємо лише 1 – 0,3%.

Пояснюємо це тим, що у спілкуванні за допомогою радіопристроїв військовикам, подекуди, необхідно двічі повторювати й прості одиниці, повтор подвійних затруднить комунікацію. Цей спосіб творення представлений абсолютною меншістю одиниць, тому є непродуктивним.

Оніми, утворені шляхом злучення компонентів кількох слів – **аббревіацією** (*Болік* – Андрій Дригач, *Болеса* – Рома Романенко, *Домінік* – Петро Кухарчук) – 3 одиниці, що становить 1,1 %.

Міліті-псевдоніми, утворені окремим типом аббревіації – поєднання в аббревіатурі асемантичних частин слова – **уламковою аббревіацією** – (*Баррет* – Юрій Луговський) 1 одиниць – 2%.

Виокремлюємо також **словесно-цифровий метод** (іменник + числівник). Таким метод творення міліті-псевдонімів користувався популярністю до виникнення методу цифрового шифрування (*Гюрза-22* – Георгій Саралідзе). Налічуємо 2 одиниці в переліку – 0,6%. Таким чином, словесно-цифровий метод теж відносимо до непродуктивних.

Серед *неморфологічних* способів творення виокремлюємо:

Міліті-псевдоніми, утворені шляхом **антропонімізації** – переходу оніма іншого розряду в антропонім (*Гірчиця* – Василь Шерстюк, *Грибок* – Сергій Турчин, *Крига* – Микола Твердохліб) – 35 одиниць – 11%. Цей спосіб теж відносимо до продуктивних.

Утворені за допомогою **простої семантичної онімізації** – прямо вказують на мету номінації і можуть бути виражені окремими словами та словосполученнями, що утворюють ергонім (*Череп* – Валерій Шатурський, *Людодід* – Віталій Бабков, *Шаман* – Олег Литвин) – 21 одиниця – 7%.

Безафіксний спосіб є доволі продуктивним способом творення вигаданих власних назв бійців, а саме такі його підтипи: афереза, синкопа, апокопа: (*Цинк* (Цинкуш), *Клим* (Климюк), *Орех* (Оріхівський) та ін.) – 31 одиниця – 10%.

Складні міліті-псевдоніми характеризуються середньою

продуктивністю. Вони все ще зручні у використанні, але їх продуктивність знижується у зв'язку із збільшенням кількості літер у слові, а отже потребують більше часу на вимову та сприймання реципієнтом.

До складених назв відносимо дво- та багатослівні знімні структури, які поділяємо на оніми-словосполуки, оніми-словосполучення та оніми-фрази. Перший тип М. Торчинський кваліфікує як поєднання повнозначної частини мови зі службовою, переважно з прийменником; другий – безприсудкові структури сурядного чи підрядного типу; третій – предикативні конструкції [74].

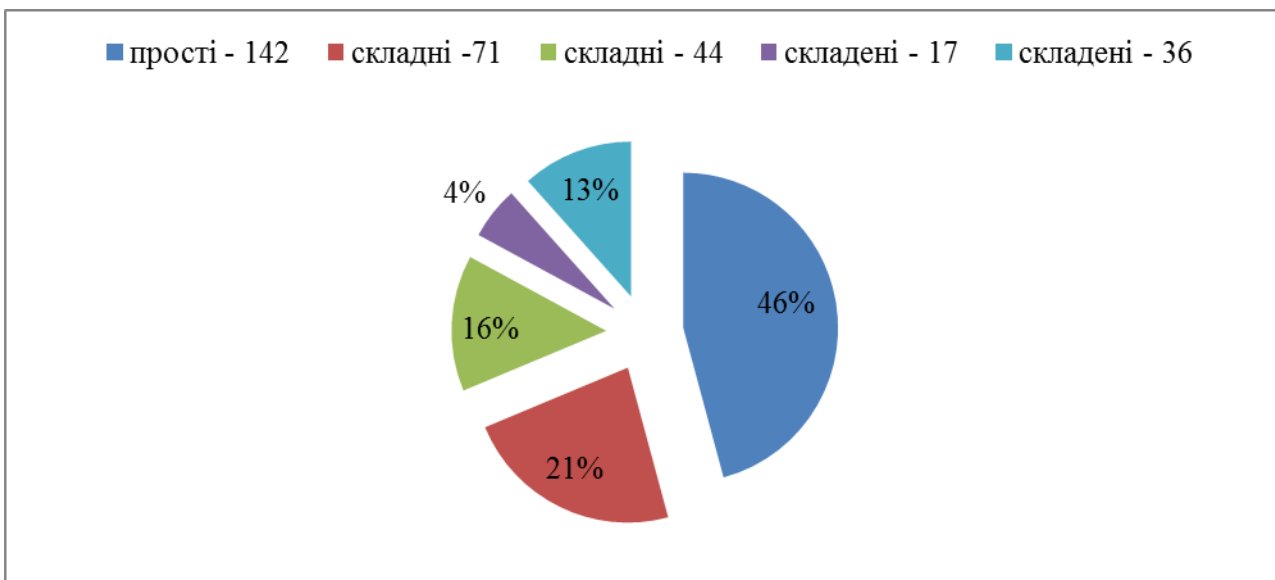

Рис. 2.1. Систематизація за кількість повнозначних компонентів

У цілому, можна сказати, що сам по собі військовий позивний є лексичною одиницею певної структури, утвореною як за загальноприйнятими, так і за спеціальними моделями, виходячи з частотності їх використання, пов'язаної з певними видами псевдонімів.

Таким чином, власні назви військових позивних мають досить розгалужену систему підвидів, що виділяються на основі поєднання різних елементів імені, більшість з яких є іменами складними або складеними за будовою. Саме ця однорідність різко звужує словотвірний спектр, але й

стрімко розширює лексико-семантичну базу та мотиваційну палітру військових псевдонімів.

На жаль, досить часто йдеться про вплив російської мови, через довгу та примусову русифікацію, а також вияв суржикових конструкцій.

Безафіксний метод і абрєвіатури часто використовуються комунікантами для створення міліті-псевдонімів з метою полегшення вимови (спрощення процесу артикуляції).

Попри високу продуктивність синтаксичного способу творення номінацій в українській ономастиці загалом, при формуванні мілітіпсевдонімів він є порівняно нечастотним у зв'язку з незручністю вжитку в мовленні номінацій-словосполучень (заперечується закон економії мовних засобів).

Як бачимо з наведених прикладів, українські бійці демонструють лінгвокреативність у процесі творення міліті-псевдонімів; цей лексичний прошарок систематично й динамічно модифікується та розвивається: він відкритий для подальших поліаспектних мовознавчих досліджень.

Загалом, незважаючи на високу продуктивність синтаксичного способу творення номінацій в українській ономастиці, через незручність використання таких онімів і утворених від них словосполучень у мовленні, при творенні міліті-псевдонімів військовики здебільшого керуються законом економії мовних засобів, тому намагаються вигадати чіткі та лаконічні позивні, які добре прослуховуються та артикулюються.

Як бачимо з наведених прикладів, українські бійці часто демонструють мовну креативність у процесі створення військових позивних (МП), тому цей словниковий та лексичний шар знімного простору систематично та динамічно змінюється та розвивається і є відкритим для подальших ономастичних досліджень.

2.2. Дери́ваційні особливості міліті-псевдонімів

Протягом останніх років в українському мовознавстві можна часто спостерігати зміни у спрямованості ономастичних студій та суттєве розширення об'єктів досліджень. Часто спостерігаємо й дослідження, спрямовані на те, що віднайти й систематизувати дери́ваційні особливості різних груп онімів.

«Усі оніми є похідними одиницями або дери́ватами», цю думку відстоює Н. Подольська [54]. Подібну тезу висловлював і М. Торчинський, вказуючи, що власні імена, особливо міліті-псевдоніми, «не можуть бути первинними і непохідними» [74].

Н. Подольська та М. Торчинський виокремлюють також природній і штучний шляхи виникнення власних назв. Увага приділяється здебільшого тому, що власні назви надаються людьми різним об'єктам.

Проаналізувавши власні назви позивних варто зазначити, що вони здебільшого утворюються лексико-семантичним способом словотворення, таких назв ми зафіксували 215 (69,35 %: *Білка, Дід Тарас, Іван*).

Зокрема, високою продуктивністю у межах цього способу словотворення відзначається відзначається семантизація (211; 68,06 : *Пугач, Роман, Студент*). Творення кожної власної назви відбувається, виходячи із досліджень Ю. Карпенка, здебільшого двома способами: **онімізацією** та **трансонімізацією**.

Досить часто трапляються трансонімізовані назви, зокрема онімів такого типу ми зафіксували 149 (48,06 %) одиниць, до прикладу: *Гонта, Маріуполь, Карлсон*.

Найефективнішим способом створення міліті-псевдонімів є транспозиційний, який, по суті перетворює онім одного класу на категорію міліті-псевдонімів, наприклад, астонім *Маріуполь*, особисте ім'я відомої людини *Гонта*, міфічне ім'я *Прометей*, фільмонім *Вінні Пух* тощо.

Н. Подольська, до прикладу, серед видів трансонімізації, приділяє чи не найбільшу увагу трансантропонімізації - переходу антропонімів з одного розряду в інший [54]. Серед МП можна помітити те, що у псевдоніми переходять:

- офіційні форми особових імен (або їх неофіційне формотворення): *Жека, Максим, Міша*. Таких налічуємо 14 одиниць – 4,5%.
- офіційні прізвища (або їх зменшено-пестливі форми): *Кім, Коваль* – від однойменного прізвища, *Клема* – від Клемешев). Таких форм налічуємо не багато – лише 6 одиниць – 1,9%, адже основна функція міліті-псевдоніма – приховувати особисту інформацію.
- батьконіми: *Міхалич, Палич, Санич* – скорочені форми від батька. Серед досліджувальних простежуємо часте зросійщення такої форми, налічуємо – 8 одиниць – 2,6%.

За словозмінними характеристиками серед пропріативів військові найменування найближчі до псевдонімів, прізвиськ та зоонімів. Письменник В. Запека, який брав участь в АТО, у присвяті до роману «Цуцик» подає перелік знайомих і незнайомих йому бойових собак, «що мають такі імена-позивні»: *Азов, Дунай, Роба* тощо [54, с.3].

До незмінюваних іменників варто зараховувати приховані антропоніми, що функціонують як варваризми (іншомовні вкраплення): Андрій Казмірчук, старший солдат роти вогневої підтримки 90-го окремого аеромобільного батальйону із позивним *Red (Ред)*. Із часом можлива повна адаптація таких лексем у всіх підсистемах української мови, зокрема в граматичній. У переліку таких 32 одиниці – 9 %.

Часто міліті-псевдоніми походять також від дієслів у наказовому способі (21; 6,77 %), до прикладу: *Угадай, Непитай, Шугай*.

Так само унаслідок субстантивації до лексико-граматичного класу переходять й числівники (12; 3,54 %: *Двадцять, П'ятий, Четвертий*) – 1,3%, прикметники (*Дерев'яний, Дерзкий, Руда*) – 22 одиниці – 7%, дієприкметники (*Учений, Недобитий*) – 19 – 6,1%.

Міліті-псевдонім, утворений прислівником *Браво*, змінює частиномовний статус: переходить в іменник нульовою відмінковою ознакою. Таку саму граматичну характеристику має субстантивована лексема *Окей* (іншомовна частка, вигук, прислівник) – псевдо Євгена Ляховича – підхорунжого УГА, члена УВО та ОУН, дипломатичного представника ОУН у Великій Британії, який «у спілкуванні часто вживав цей англійський вислів». У нашій роботі таких лексем ми зафіксували 13 одиниць, що становить 4,2%.

Іменниковий або прикметниковий тип відмінювання, мають 29 власних назв (9,3%) наприклад: командир Володимир Щигельський – *Бурлака*, командир Григорій Янківський – *Ластівка*, командир Дмитро Карванський – *Орський*, а також *Механік*, *Ліберієць* та ін. Переважна більшість військових псевдонімів відмінюються так, як іменники, – чоловічі (104; 59,35 %): *Шина*, *Риба*, *Свобода* – 97 – 31%; жіночі (74; 32,65 %): *Пчолка*, *Орися*, *Мотря*.

Варто зазначити, що прикметниковий тип відмінювання характерний для субстантивованих прикметників, дієприкметників, порядкових числівників, які виконують функції міліті-псевдонімів.

За зразком твердої групи відмінюються (24; 8,7 %): *Підлий*, *Фартовий*, *Ясна*. За зразком м'якої групи (18; 5,8 %) відмінюються: *Третій*, *Синій*, *Дальній*.

Крім того, наголошуємо на особливих міліті-псевдонімах, які можуть змінюватися і за обома типами (прикметниковий/іменниковий). Тобто, спостерігаємо явище граматичної омонімії, саме тому наголошуємо на необхідності в словниках військових псевдонімів подавати граматичні ремарки – окремі відмінкові форми чи закінчення, а також приклади речень із міліті-псевдонімами не лише в називному відмінку, до прикладу (101; 32,5 %): *Дзвінка*, *Люба*, *Ольга*.

У родовому відмінку однини II відм. Міліті-псевдонімів, які відносимо до категорії осіб-істот таких назв уживають закінчення -а (-я), навіть якщо

вони тотожні апелятивам, що мають у таких словоформах зазвичай флексію - у (-ю) (29; 9,3 %): *Вітра, Жара, Шума*.

У формі знахідного відмінка однини досліджувані одиниці II відм. мають форми, які збігаються з родовим відмінком однини (11; 3,5 %): *Граба, Кута, Телефона*.

Також важливим чинником у деривації є віднесеність до категорії **чоловічого** чи **жіночого роду**, оскільки такі власні назви позначають осіб чоловічої або жіночої статі.

Можливі випадки наявності подвійного – чоловічого або жіночого роду (чи граматичної омонімії). Наприклад, позивні *Ластівка, Ромашка* можуть бути чоловічого роду, а можуть – жіночого. Засвідчено жіночі псевдоніми: *Іскра, Сова, Хмара* та чоловічі *Іскра, Сова, Хмара*, які формально мають тотожні відмінкові парадигми. Такі міліті-псевдоніми відрізняються тільки категорією роду й відповідним узгодженням у контексті з іншими словами: «*Хмара*» пішла на завдання; «*Хмара*» пішов на завдання. Подібних граматичних омонімів налічуємо аж 146 – майже 47 %, адже міліті-псевдонім покликаний приховувати не лише особисту інформацію, а й стать учасника бойового завдання.

Варто також відзначити належність переважно до I, II чи нульової відм. або перебування поза ними (про слова прикметникового типу відмінювання).

Оскільки міліті-псевдоніми марковані чоловічим та жіночим родом, то можуть належати до I відм. – чоловічі: *Кавка, Цяпка, Шишка* – 14 онімів – 4,5 %. Приклади II відм. – чоловічі: *Прут, Лемик, Кміт* – 21 одиниця – 6,8 %. В'ячеслав Зайцев із позивним *Хортиця* обороняв Донецький аеропорт восени 2014 року у складі 79-ї окремої аеромобільної бригади. Кирило Бабенцов із позивним *Кобра*, боєць батальйону ОУН.

Можуть бути жіночі псевдо чи позивні, марковані категорією жіночого роду, що належать до III відм. Гіпотетично онімізуватися можуть й ім. середнього роду II та IV відм., проте формально їхній рід визначатимуть як чоловічий чи жіночий залежно від того, особу якої статі позначатимуть

відповідні найменування. Засвідчено приклад ім. III відм., який використано у функції міліті-псевдоніма підпільника – *Сталь* – 1 одиниця – 0,32%, оскільки це слово позначає особу чоловічої статі, то змінює категорію жіночого роду на чоловічий і відмінюється за зразком ім. II відм. м'якої групи: *Сталя, Сталеві, Сталем*.

Наприклад, міліті-псевдоніми чоловічого роду (*Антаріо, Вано, Джонні*) та жіночого (*Мадлен, Марго, Ред*) є невідмінюваними. Таких налічуємо 27 – 8,7%. Псевдоніми *Галіфе, Цунамі, Динамо* міняють рід із середнього на чоловічий. До позиційно незмінюваних варто зарахувати позивний *Нуль*.

Псевдоніми *Кобзар, Дудар, Цар, Митар, Лицар, Лікар, Єгер, Лазар* відмінюються за зразком слів II відм. м'якої групи, тому для них важливе не тільки фонемне, а й однакове буквене вираження флексій.

Періодично фіксуємо власні назви утворені синтаксичним способом словотворення, зокрема їх лише 4 одиниці 1,29 %: *Дід Тарас, Дєда Толя, Дядя Ваня*.

Морфологічний спосіб творення також є продуктивним, зокрема, ми зафіксували 95 назв такої конструкції (95; 30,65 %: *Жмурик, Зелений, Миронич*). Зокрема, власні назви такого типу мають такі різновиди як: афіксацію, безафіксний, складання, конверсію.

Унаслідок морфолого-синтаксичного способу, або конверсії, утворилися оніми типу (36; 11,54 %): *Зелений, Морський, Середній*. Варто зазначити, що найчастіше такі оніми співвідносяться із чоловічим родом.

Також важливим елементом у творенні міліті-псевдонімів є вибір певної парадигми словотворчого форманта чи закінченні основи. Наприклад, міліті-псевдоніми із суфіксами, яких, ми нарахували 23 (7,42 %: *Бандерчик, Грибочок, Дзвоник*) **-ик, -чик, -ник, -ак** марковані чоловічим родом, належать до II відм. твердої групи, у місцевому відмінку однини не мають флексії **-і**, кінцева фонема основи **/к/** не чергується із **/ц'/**: *Бандерчик, Мобільник, Характерник*. Онімів такого типу, ми зафіксували 8 одиниць – 3,5%.

Наявність суфіксів **-ець, -ень** у досліджуваних онімах указує на те, що це ім. II відм., що мають відмінкові закінчення м'якої групи, у цих назвах відбувається чергування фонем */e/* з нульовою у формах непрямих відмінків: *Запорожець, Сіроманець, Українець* та ще 14 онімів – 5,5%

Для міліті-псевдонімів чоловічого роду II відм. у формі місцевого відмінка однини характерні флексії **-ові (-еві, -єві), -у (-ю)** (*Держак, Моряк, Рибак*) – 35 одиниць – 11% або **-ові (-еві, -єві), -у (-ю), -і (-ї)** (*Грегит, Туркмен, Султан*) – 17 одиниць – 5,4%. У давальному відмінку однини позивних II відм. на першому місці треба подавати словоформи із закінченнями **-ові (-еві, -єві)**, на другому **-у (-ю)**, бо це назви людей. Наприклад, прийменник по у формі місцевого відмінка однини військових псевдонімів II відм. чоловічого роду твердої групи впливає на вибір флексій **-ові (-еві, -єві) та -у (-ю)**: *по Бояринові й по Боярину*.

Простежуємо й наявність **чергувань** голосних і приголосних фонем. *Дністер – Дністра* (чергування */e/ – /ø/*), *Барвінок – Барвінкові, Вогонь – Вогня* (чергування */o/ – /ø/*), *Грім – Грома, Ніж – Ножка, Сніп – Снопа* (чергування */i/ – /o/* з одночасним – твердої і м'якої приголосних фонем), *Хміль – Хмеля, Шепіль – Шепеля, Рубіж – Рубежа* (чергування */i/ – /e/*). Чергування різних типів присутні у 69 аналізованих одиницях – 22,3%.

З метою збереження початкової форми псевдоніма в непрямих відмінках уникають чергування, засвідченого в омонімічних апелюваннях, такі власні назви військових: *Сон – Сона*, а не *Сна*, *Чернець – Чернеця*, а не *Ченця*. Засвідчено референційний і конститутивний контраст граматичного роду. Якщо міліті-псевдонімами стають ім. середнього роду, то, позначаючи осіб чоловічої статі, такі оніми змінюють категорію роду на чоловічий: *Око, Гніздо, Ядро* і ще 7 позивних – 2,25%.

Так само міліті-псевдоніми з ознаками формального чоловічого роду, що називають жінок, маркують категорією жіночого роду: *Джексон, Мальок, Ларчик* (від імені Лариса) – 7 одиниць – 2,25%. Такі ознаки характерні як для позивних і власних найменувань осіб жіночої статі, які беруть участь у

російсько-українській війні (*Чорногор* – Борисенко Алла, учасник АТО, псевдонім обрано на честь героя твору Пантелеймона Куліша «Чорна рада» Богдана Чорногора, Ірина Іванюш (позивний *Люттик*), Олена (позивний *Київ*) та інші).

Крім того, варто згадати й на такому способі словотворення як зрощення, оскільки власних назв такого типу ми нарахували 19 (6,13 %), типу: *Заграва, Буревій, Кримнаш*,

Складання, здебільшого відображає суть складених назв, які ми описали у попередньому підрозділі. Проте, таких власних назв ми нарахували – 17 (5,14 %): *Волноріз, М-14, Шао-Лінь*.

Отже, міліті-псевдоніми творяться двома способами, проте, вищою продуктивністю відзначаються міліті-псевдоніми утворені лексико-семантичним способом словотворення, й представлені трансонімізацією та онімізацією, на противагу морфологічному способу словотворення. Також МП можуть бути іменникового, прикметникового та інших типів відмінювання (найчисельніший – іменниковий), чоловічого та жіночого роду або спільний як для чоловіків, так і жінок.

Як бачимо з наведених прикладів, українські бійці часто демонструють мовну креативність у процесі створення військових позивних, тому цей словниковий та лексичний шар онімного простору систематично та динамічно змінюється та розвивається і є відкритим для подальших ономастичних досліджень.

2.3. Семантико-мотиваційна типологія на позначення військових ПОЗИВНИХ

Семантика українських міліті-псевдонімів як різновиду онімного простору протягом останніх років піддається досить активному дослідженню з боку вчених. Зокрема, семантику військових позивних у своїх працях неодноразово розглядали: О. Демчук, М. Лесюк, С. Ковтюх, Н. Павликівська, М. Торчинський тощо.

Традиційно всі власні назви за характером твірної основи поділяємо на **відапелятивні та відонімні**.

Відапелятивні похідні – це пропріативи, утворені від апелятивного слова або словосполучення (субстантива, ад'єктива, дієслова і т. п.) без деривації, з деривацією, шляхом складання. Онімів такого типу ми зафіксували 144 (46 %): *Безсмертний* – 1) який вічно живе, ніколи не вмирає; 2) який назавжди лишається в пам'яті людей, завжди зберігає своє значення; *незабутній* [58, с.146]; *Борода* – волосяний покрив на нижній частині обличчя [58, с.218]; *Танк* - бойова броньована всюдихідна машина на гусеницях, озброєна гарматою та кулеметами, встановленими на башті, що обертається [65, с.33]. Досліджуючи власні назви такого типу, варто наголосити на тематичних групах, що виділяються, зокрема:

Антропоцентричні номінації (66; 21 %): від назв *частин тіла* (57; 39,6%): *Борода* – волосяний покрив на нижній частині обличчя [58, с.218]; *Рука* – 1) кожна з двох верхніх кінцівок людини від плечового суглоба до кінчиків пальців [65, с.899]; *Череп* – скелет голови хребетних тварин і людини [68, с.306]; від назв *почуттів* (50; 34,7%): *Безсмертний* – 1) який вічно живе, ніколи не вмирає; 2) який назавжди лишається в пам'яті людей, завжди зберігає своє значення; *незабутній* [58, с.146]; *Бистрий* – який дуже швидко рухається (бігає, літає, плаває, тече і т. ін.); швидкий [58, с.147]; *Вірна*; від *роду занять* (29; 20,1%): *Студент* – той, хто навчається у ЗВО або середньому спеціальному навчальному закладі [66, с.799], *Ткач* – робітник, майстер, який виготовляє тканини на ткацькому верстаті [67, с.153]; *Шериф* – виборна (в США), призначувана королем (в Англії, Ірландії) службова особа, що здійснює адміністративні, поліцейські та деякі судові функції в графстві або магістраті [67, с.444];

Відзоолексемні (42; 13,5 %), ті, що утворені від назв тварин, їх поділяємо на: ті, що *живуть на суші* (19; 45,2%): *Білка* - невеличкий лісовий гризун, що живе на деревах [58, с.182]; *Ведмідь* – великий хижий ссавець з незграбним масивним тілом, укритий густою шерстю [58, с. 316]; *Вовк* –

хижак родини собачих, звичайно сірої масті [58, с.711]; ті, що *живуть у повітрі* (14; 33,3%): *Беркут* – великий хижий птах з породи орлів, який має темно-буре оперення [58, с.182]; *Голуб* – птах ряду голубоподібних з різнобарвним пір'ям та великим волом [59, с.118]; *Крук* – великий хижий птах із блискучим чорно-синім пір'ям, що живе подалі від осель (переважно в лісі)[61, с.372]; ті, що живуть у воді: *Акула - велика хижа морська риба* [58, с.30]; *Лящ* – прісноводна риба родини корокових з пласким тілом [61, с.583]; *Щука* – хижа прісноводна промислова риба, що має видовжене тіло із сплющеною зверху витягнутою головою [68, с.609]; (9; 21,4%).

Відфолоролексемні (36; 11,6 %) – утворені від назв рослин, поділяємо на: від *назв дерев* (14; 38,8%): *Береза* – лісове білокоре дерево з тоненьким довгим гіллям і серцевидним листям [58, с.160]; *Дуб* – багаторічне листяне дерево з міцною деревиною та плодами – жолудями [59, с.428]; *Тополя* (рос. Тополь) – дерево родини вербових із високим прямим стовбуром, глянсуватими листками різної форми та одностатевими квітками у вигляді повислих сережок [67, с.197]; від назв *трав'янистих рослин* (10; 27,7%): *Гілка* (рос. Ветка) – невеликий боковий відросток, пагін дерева, чагарника або трав'янистої рослини [59, с.69]; *Лоза* – народна назва деяких кущових порід верби [67, с.541]; *Хміль* – однорічна або багаторічна витка рослина родини шовковицевих, деякі види якої використовують у пивоварінні [67, с.97]; від назв *квітів та їх частин* (10; 27,7%): *Мак* – трав'яниста рослина з довгим стеблом і великими квітками (переважно червоного кольору), що дає кулястий плід, наповнений дрібним насінням; вирощується як лікарська та олійна культура, а також як декоративна рослина [61, с. 601]; *Ромашка* – трав'яниста рослина родини складноцвітих з дуже розгалуженими стеблами й суцвіттями-кошиками, що складаються з білих пелюстків і жовтого осередка [65, с. 879]; *Тюльпан* – багаторічна декоративна трав'яниста рослина родини лілійних з великими квітками, що звичайно мають форму ковпачка і різне забарвлення [67, с.334]; від *назв кущів* (2; 5,5%): *Капуста* – городня рослина родини хрестоцвітих, листя якої

використовують для виготовлення різних страв [61, с.98]; *Малина* – багаторічна чагарникова ягідна рослина з кисло-солодкими запашними ягодами, звичайно темно-червоного кольору [61, с. 607];

Крім того, відзначаємо й назви утворені від лексем на позначення **світлових і звукових явищ природи** (25; 8 %): *Бриз, Вітер, Дим*;

Нарахували 19 назв, що описують суть **кольорів** (19; 6,1): *Блек, Ред, Рижа*;

Періодично фіксуємо пропріативи від назв **військової техніки** (8; 5,55%): *Град, Танк* - бойова броньована всюдихідна машина на гусеницях, озброєна гарматою та кулеметами, встановленими на башті, що обертається [66, с.33]; *Фугас* – заряд вибухівки у водонепроникній оболонці, який звичайно закладають у ґрунт або занурюють у воду, щоб вибухом заподіяти ворогові втрат у живій силі й техніці; руйнівна сила зумовлюється дією вибухової хвилі [67, с.648].

Стосовно **відонімних**, то це «слова, що мають своєрідну значеннєву природу, зумовлену сутністю онімів, та прагматично-емоційне функціональне призначення. Відоніми належать переважно до позасистемних мовленнєвих явищ, які ілюструють форми й шляхи розвитку мовлення окремого періоду й оновлюють можливості української публіцистики» [69].

Таких власних назв ми нарахували 162 (52,26 %), до прикладу: *Гонта, Карлсон, Кеша*. Серед них назви в основі яких є відантропонімні, відтопонімні, відперсонімні та відетнонімні деривати:

-відантропонімні – називають жінок або чоловіків: від чоловічих імен: *Алекс, Арсен, Іван*; (72; 38,7%); від жіночих імен: *Дар'я, Зіна, Христя*; (3; 0,96%).

Назви чоловічих імен можемо також поділити на **питомо українські** (*Данило, Карпо, Ігор*); (50; 12,1%) та **запозичені** (*Алекс, Давид, Кіндрат*); (12; 3,8%);

-відперсонімні (29; 9,35 %) у своєму творенні спираються на назви відомих постатей або персонажів: від назв персонажів фільмів та

мультфільмів: *Вінні Пух, Карлсон, Кеша*; (11; 3,4%); від назв історичних постатей: *Гонта, Залізник, Орлик*; (8; 3%);

-відтопонімні (22; 7,64 %) – утворені від назв топонімів:

- від назв міст: *Детройт, Маріуполь, Полтава*; (12; 3,8%);
- від назв річок: *Днепр, Дністр, Тиса*; (10; 3,2%);
- від назв озер та боліт: *Байкал, Онтаріо, Синевир*; (4; 2,2%); - кольорів (*Блек, Ред, Рижа* та ін.) – (19; 6,1%);

-відетнонімні (3; 1,41 %): *Румун, Киргиз, Гуцул*; (3; 75%);

-відтоваронімні (1; 0,32 %): *Лакалут*.

Окремо виділяємо **комбіновані назви** (3; 1,4%): *Дід Тарас, Дєда Толя, Дядя Ваня*. Здебільшого власна назви такого типу утворюються за моделлю: «*родинні зв'язки + антропонім*».

Під час вивчення власних назв позивних, варто звернути увагу й на мотиваційні зв'язки, що стали основою назво творчості.

М. М. Торчинський у монографії «Структура онімного простору української мови» стверджує: «На нашу думку, мотиваційна класифікація, ґрунтуючись передусім на тій основній ознаці денотата, яка покладена в основу його власної назви, повинна передбачати поділ онімів на апотропейні, асоціативні, ідеологічні, квалітативні, локативні, меморіальні, номінальні, патронімічні, посесивні, символічні, ситуативні, сутнісні та темпоральні, всередині яких можливе додаткове розмежування; значна частина пропріативів, особливо складних і складених, має комбіновану мотивацію (найбільш поширеними є квалітативно-локативні найменування); до назв невідомої мотивації відносяться оніми, походження яких не вдалося з'ясувати» [74].

Асоціативні власні назви виникають за аналогією до інших назв або реалій, подібність до яких є переважно індивідуальною, як і ті асоціації, які встановлюються або можуть бути встановлені у кожному конкретному випадку [74].

Асоціативними є міліті-псевдоніми: *Гонта* – про отамана, *Запорожець* ← Запоріжжя, *Кобзар* – про Т. Шевченка. Велика кількість міліті-псевдонімів конструюються на принципі асоціацій, більшість з яких є індивідуальними, тому встановити точну кількість онімів на позначення цієї групи неможливо.

Символічні оніми, ті, що побудовані на основах символізму того чи іншого предмету(38; 12,25%): *Ведмідь, Вовк, Ромашка*.

Локативними вважаються назви, основним мотивом для виникнення яких є місцезнаходження їхніх денотатів [74].

Як локативні (9; 2,9%) можуть бути кваліфіковані різні типи онімів, зокрема антропонімічні міліті-псевдоніми: відхороніміні: *Латиш* ← Латвія, *Чечен* ← Чечня, *Якут* ← Якутія (4; 1,2%), ойконіми: *Марік* ← Маріуполь, *Одеса, Хмельницький*.

Номінальні власні назви – це переважно найменування, які використовуються у творах мистецтва і присвоюються без будь-якого мотиву. Онімів такого типу фіксуємо 9 одиниць, що становить 3,5 %, до прикладу: *Дар'я, Зіна, Ігор*.

Квалітативними називають власні назви, що виникли на основі різних характерних ознак денотата: як зовнішніх (наприклад, розміру), так і внутрішніх (наприклад, особливостей поведінки у певних ситуаціях) [74]. Таких міліті-псевдонімів ми нарахували 5 (1,61%): *Бистрий, Добрий, Ірокез*.

Ідеологічні оніми безпосередньо пов'язані з філософськими, політичними, правовими, релігійними та мистецькими поглядами, які характеризують яку-небудь соціальну групу, клас, політичну партію, суспільство, однак, на відміну від меморіальних, не увічнюють певних особистостей чи інших реалій, а прославляють основні постулати тогочасності [74].

Ідеологічними можна вважати міліті-псевдоніми, на кшталт (3; 0,96%): *Анархіст, Німець, Фашист*.

Темпоральні оніми характеризують денотат за часом його виникнення. Відзначаємо 1 випадок збігу темпоральних онімів з квалітативними (наприклад, міліті-псевдонім *Старий* характеризує особу і за віком) [74].

Стосовно **комбінованої мотивації**, варто зазначити, що це прприативи, що мають переважно складні і складені власні назви, компоненти яких вказують на різні ознаки, що лягли в їхню основу. Онімів такого типу, ми зафіксували 4 (1,3 %): *Дед Тарас, Дід Толя, Дядя Ваня*.

Існують також міліті-псевдоніми мотивацію яких неможливо з'ясувати через недостатю кількість інформації про них. До прикладу, міліті-псевдонім *Фофа* відносимо до **невідомо вмотивованих**.

Отже, семантична складова міліті-псевдонімії як невід'ємної частини знімного простору є надзвичайно розгалуженою. Власні назви можуть походити від антропонімів, етнонімів, топонімів, персонімів, омонімів тощо. До типів мотивації відносимо асоціативні, ідеологічні, квалітативні, локативні, символічні та темпоральні міліті-псевдоніми, також ті, мотивацію яких неможливо з'ясувати.

Висновки до розділу 2

1. Прості одиниці репрезентують найбільшу кількість псевдонімів (142; 46%), трохи менше фіксуємо складних псевдонімів (115; 37%), з них (71; 21%) – питомих та (44; 16%) – запозичених і (53; 17%) – складених (з них (17; 4%) – з імені компонента на позначення роду, (36; 13%) – утворені шляхом трансонімізації від відомих персонажів.

2. Найчисленніші міліті-псевдоніми творяться двома способами. Зокрема, продуктивністю відзначається лексико-семантичний: онімізація і трансонімізація, причому трансонімізація переважає. Також міліті-псевдонімів можуть бути іменникового, прикметникового та інших типів відмінювання (найчисельніший – іменниковий), чоловічого та жіночого роду або спільний як для чоловіків, так і жінок.

3. У дослідженні ми виокремлюємо: відапелятивні (144; 46 %) - антропоцентричні (66; 21 %), відзоолексемні (42; 13,5%), відфлоролексемні (36; 11,6%); та відонімні (162; 52,26 %): відантропонімні (75; 39,6%), відтопонімні (22; 7%), відперсонімні (8; 2,5%), та відетнонімні (3; 0,96%) твірні основи позивних.

РОЗДІЛ 3. МІЛІТИ-ПСЕВДОНІМІЯ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ СЕРЕДНЬОЇ І ВИЩОЇ ШКОЛИ

Сучасний рівень розвитку суспільства потребує підготовки високоосвічених фахівців для усіх сфер життя, що висуває все більші вимоги до системи освіти. З огляду на це, виникає необхідність пошуку нових підходів до визначення змісту виховання й освіти, до створення особистісно-зорієнтованої моделі навчання молодого спеціаліста, який уміє асоціювати, висувати нові ідеї, думки.

3.1. Методика використання власних назв у вищій школі

Ономастика як наука про власні назви, має важливе значення для становлення фахівця у галузі філології. Предметом вивчення ономастики на сьогодні є: вітоніми (власні назви об'єктів живої природи), топоніми (власні назви географічних об'єктів), космоніми (власні назви космічних об'єктів), прагматоніми (власні назви, пов'язані із матеріальною сферою), ідеоніми (власні назви, пов'язані із духовною діяльністю людини), ергоніми (власні назви людських об'єднань). Хоча, варто зауважити, що нас щодня оточує величезна кількість власних назв будь-яких об'єктів, починаючи від власного імені, клички собаки, назви магазинів, аптек, ринку, підприємства, готелів, кінотеатрів, музеїв, кав'ярень, банків, ресторанів, кафе, барів, ательє, салонів, приватних навчальних закладів, громадських транспортних засобів, закінчуючи торговими марками всіх речей та продуктів, що лежать на полицях магазинів.

Проте проблема полягає у тому, що у школі питання ономастики вивчаються лише фрагментарно, переважно у складі дотичних тем: «Вживання великої літери», «Прикладка, як різновид означення» «Написання власних назв разом, через дефіс, окремо» тощо, а не як окрема лінгвістична дисципліна.

Зокрема, учні середньої та вищої школи часто засвоюють лише інформацію, яка є відомою для них ще з молодшої школи. До прикладу, що власні назви людей, міст, сіл, рік тощо пишемо з великої букви.

Ономастична лексика – постійний об'єкт пильної уваги дослідників. Особливості семантичного змісту ономастикону проаналізовано в студіях Дж. Мілля, А. Гардинера, О. Есперсена, П. Флоренського, Д. Руденко, Ю. Степанова, І. Мельчука та ін.; проблемами ономастичної деривації займаються Д. Бучко, О. Горпинич, Л. Василевська, Н. Подольська та ін.

Про важливість засвоєння студентами теоретичних та практичних знань, зосереджених у їх власному науковому колі, неодноразово наголошує О. Данилюк. [23]. Розуміння значення онімів у процесі вивчення української ономастики – це також засвоєння мовною особистістю ключових понять національної мови та культури, що сприяє формуванню у студентів навичок вправного філолога.

Про наявність спецкурсів з української ономастики або проблем українських пропріативів дізнаємось із офіційних сторінок Волинського національного університету ім. Лесі Українки, Донецького національного університету, Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Одеського національного університету ім. Іллі Мечникова, Південноукраїнського національного університету ім. Костянтина Ушинського, Тернопільського національного педагогічного університету ім. Павла Тичини, Хмельницького національного університету, Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, Чернівецького національного університету ім. Ольги Коцюбинської тощо.

Поява міліті-псевдонімів зумовлена необхідністю приховати власне особове ім'я військовослужбовців. Власні найменування військовиків – неоціненне джерело вивчення національної мови, історії, культури, етносу, міжмовних, діалектних, фахових та інших впливів, асоціативного мислення. Тому, можемо стверджувати, що дослідження військових позивних є важливою складовою у підготовці компетентного фахівця у галузі філології.

Міліті-псевдоніми, станом на сьогодні, щодня активно функціонують в мовленні українців, оскільки, у зв'язку з російсько-українською війною, перейшли у фазу активного вжитку не лише військовослужбовцями, а й журналістами, письменниками, музикантами, дизайнерами, і, звісно ж, науковцями. Вивченням українських міліті-псевдонімів займаються: Л. Бачун, Л. Белей, В. Капелюшний, С. Ковтюх, М. Лесюк, Н. Павликівська, М. Торчинський тощо.

Основне завдання курсу «Українська ономастика» передбачає: ознайомлення студентами з історією появи власних назв як таких, основними методами наукового аналізу власних найменувань, особливостями структурування українського ономастикону, характерними ознаками пропріативів, особливостями їх деривації, типології та мотивації, вміння застосувати отримані знання на практиці.

Практична частина спецкурсу «Українська ономастика» спрямована на дослідження онімів за допомогою різних методів: описовий, стилістичного аналізу (опис стилістичних ознак та функцій онімів), кількісний (кількість онімів певної групи та їх відсоткове співвідношення), контрактивний аналіз (на основі спільності та відмінності), етимологічний аналіз (пошук походжень онімів) тощо.

Самостійна робота студентом також є однією із головних умов успішного засвоєння знань. До самостійної роботи відносимо: виконання вправ, індивідуальні проєктно-пошукові роботи, написання статей та наукових робіт з ономастики. У той же час, викладач має підходити до роботи з дисципліною «Українська ономастика» творчо, креативно, не традиційно, використовуючи у своїй педагогічній діяльності ефективні дослідницькі способи стимулювання до самостійної роботи.

Ми вважаємо, що евристична бесіда та дослідницький метод є одними із найефективних способів стимулювання самостійної роботи. Адже діалог між студентом та викладачем потребує глибокої обізнаності у темі, уважного опрацювання текстів, додаткової літератури, інтернет-джерел тощо.

Дослідницький метод з ономастики полягає у заздалегідь запропонованій студентам роботі. При цьому особливою цікавістю до навчальної дисципліни вирізняється пошук інформації, яка стосується дослідження власного імені або прізвища, клички, псевдонімів улюблених авторів тощо, а також груповий пошук додаткових відомостей про різні підходи ономастів, виконання краєзнавчої роботи з ономастики (з самостійним пошуком пропріативів).

Виконуючи наукові дослідження з ономастики, студенти описують отримані теоретичні знання з досліджуваної сфери ономастики, виконують практичну характеристику (структури, семантики, мотивації, деривації, продуктивності тощо) та опрацьовують вивчення обраної ономастичної теми у ЗВО. Відзначаємо високу цінність таких наукових досліджень, оскільки це не лише опрацьована базова інформація, а й розвиток наукової думки в майбутньому.

Розрізняємо загальнонаукові методи, такі як аналіз та синтез, так і власне лінгвістичні методи. Студенти не тільки систематизовують знання з вивчення пропріативів, а й здійснюють свої перші спроби укладання переліків, реєстрів та словників місцевих власних назв, які вміщують весь спектр дослідження. Результати ономастичних розвідок студенти мають можливість презентувати на наукових конференціях, публікувати у збірниках наукових праць, що дозволить стежити за сучасними тенденціями досліджень у сфері ономастикону та розширювати навички працювати із науковим текстом.

Серед основних методів навчання вирізняємо: лекція, семінар, практична робота, збирання та аналіз матеріалу, а серед методів оцінювання – тестування, проектна робота. Щодо інноваційних методів та прийомів (індивідуальних та групових) цікавими є випереджальні завдання, «мозковий штурм», «мікрофон», «займи позицію», «широкоформатна ситуація», рольові ігри, ситуативне моделювання, виготовлення мультимедійних презентацій.

Використання цих методів у сукупності дозволить якнайкраще опанувати дисципліну.

Важливим при вивченні «Української ономастики» також є матеріально-технічне забезпечення – наявність розроблених конспектів лекційних занять, планів практичних занять, збірників вправ для виконання, ілюстративних матеріалів, словників, друковані та електронні варіанти статей, монографій, дисертацій.

Вивчення власних назв може відбуватися також під час розгляду відповідного лінгвістичного матеріалу з лексики («Власні та загальні назви»), морфології («Особливості відмінювання самостійних частин мови»), словотвору («Дериваційні особливості творення ад'ектонімів, катойконімів»), орфографії («Написання слів разом, окремо й через дефіс»), а й на заняттях суспільногуманітарного напрямку. Вправи та завдання повинні бути спрямовані не лише на визначення етимології слова, орфографічне написання, а й на їх комунікативну спрямованість, що допоможе оволодіти низкою компетенцій: мовною, мовленнєвою, предметною, прагматичною, комунікативною, етнокультурологічною, соціокультурною тощо [62].

Прийоми роботи можуть бути найрізноманітніші: усні та письмові вправи, різні види диктантів, тестування з одинарним або множинним вибором, вибіркове списування, класифікація назв, написання творів за заданою темою, початком, кінцем, перекази з творчим доробком, аналіз текстів з метою знаходження потрібної групи ономастичного матеріалу, який є змістом для виучуваної теми.

Отже, важливість вивчення студентами-філологами онімів зумовлена тим фактом, що засвоєння ономастики має величезне значення для формування когнітивної бази мови особистості як успішного майбутнього філолога. Розуміння творення власних імен є важливим критерієм рівня сформованості навичок міжкультурної взаємодії, оскільки відбувається опанування не лише техніки мови, а й певного соціокультурного коду нації.

3.2. Система вправ на використання міліті-псевдонімів

Система вправ та завдань, які маємо обирати щодо вивчення власних назв, повинні бути спрямовані не лише на визначення етимології слова, орфографічне написання, а й на їх комунікативну спрямованість, що є основною вимогою до засвоєння матеріалу та допоможе краще оволодіти мовною, мовленнєвою, предметною, прагматичною, комунікативною, етнокультурологічною, соціокультурною компетенціями.

Завдання, спрямовані на оволодіння цими компетенціями, також сприяють засвоєнню теоретичних та практичних положень таких розділів мовознавства, як «Морфеміка» та «Словотвір», удосконаленню орфографічних умінь та навичок студентів.

Українська ономастика має дуже цінний матеріал для роботи з власними назвами: особливості власних назв (прізвищ, прізвищ, позивних) в українському середовищі, їх функціонування в усній і писемній мові, існування іншомовних за походженням назв.

Таким чином, для вивчення української ономастики пропонуємо студентам наступні завдання:

Вправа 1. Увести запропоновані слова (словосполучення) в речення таким чином, щоб вони були як загальними назвами, так і власними, пояснити правопис.

Беркут, біла криниця, борода, великі луки, верес, горох, дзвін, звіробій, здоров'я, камиш, мала ведмедиця, мрія, мудрий, панама, перемога, ромашка, сивий орел, старий млин, тайфун, українка.

Вправа 2. Знайти рядок, у якому всі міліті-псевдоніми складні.

а) Волноріз, Кримнаш, Фізрук;

б) Лев, Борода, Вінні Пух;

в) Дід Тарас, Тополя, Болотний;

г) *Сміла, Третій, Бастіон.*

Вправа 3. Поділити на морфеми.

Батюшка, Вільховий, Гірняк, Дністер, Зіна, Зір, Лютий.

Вправа 4. Розібрати подані позивні за будовою.

Квітка, Тарас, Шеремета, Розважливий, Смерть, Троя, Арта, Горизонт, Римар, Сава, Рудик, Скіф, Степовий, Ткач, Хвиля, Фріц, Упрямий, Довгий, Цинк, Шумахер.

Вправа 5. Виписати власні назви, визначити рід, число, відмінок:

Генерал Джон, медсестру Зіну, сержанта Оптовика, Солдат Пітбуль, командира взводу Подгона, санітару Орлу, бойовика Скіфа, навіднику Студенту, солдата Скіфа, доброволець Хитрий.

Вправа 6. Знайти рядок, у якому всі міліті-псевдоніми належать до соматизмів.

- а) Детройт, Техас, Крим;*
- б) Зуб, Локоть, Череп;*
- в) Динаміт, Танк, Стріла;*
- г) Тигр, Вовк, Кабан;*
- д) Чорний, Блек, Зелений;*
- е) Румун, Киргиз, Гуцул;*
- є) Бриз, Вітер, Дим.*

Вправа 7. Вигадати псевдонім людині за запропонованим описом, пояснити його.

- 1) Рудоволоса дівчина;*
- 2) хлопець з села Соломна;*
- 3) багатодітний батько;*

- 4) здобуває третю вищу освіту;
- 5) спокійна та хороша людина;
- 6) обожнює читати історичну літературу;
- 7) має чотири собаки і 2 кішки;
- 8) любить малювати, особливо портрети людей;
- 9) часто дивиться фільми жахів;
- 10) має татуювання дракона на лівій руці;
- 11) старший, досвідчений боєць;
- 12) захоплюється підкоренням висоти;
- 13) навчався в університеті і взяв академічну відпустку;
- 14) народився в Узбекистані;
- 15) має бойовий характер;
- 16) любить готувати;
- 17) ніколи не спізнюється;
- 18) працює у сфері дипломатії;
- 19) природжений оратор;
- 20) живе на Поділлі;
- 21) знає п'ять мов;
- 22) неодноразово вигравав чемпіонат з гри у шахи;
- 23) нещодавно повернувся із заробітків;
- 24) має вуса, оселедець і сережку у вусі;
- 25) захоплюється азартними іграми.

Вправа 8. Знайти і підкреслити зайвий міліті-псевдонім у кожному рядку, пояснити.

- 1) Вожак, Генерал, Театрал, Майор.
- 2) Брат, Дадді, Красавчик, Дед.
- 3) Вольний, Впевнений, Білий, Шустрий.
- 4) Блек, Зелений, Смешной, Ред.
- 5) Лівша, Брама, Гайка, Сіфон.

- 6) *Борода, Локоть, Череп, Гарбуз.*
- 7) *Кочерга, Лом, Балаклава, Ніж.*
- 8) *24-ий, Трійця, Восьмий, Третій,*
- 9) *Франко, Махно, Вальтер, Анархіст.*
- 10) *Колобок, Сірко, Дядя, Кащей,*
- 11) *Вовк, Зозуля, Грізлі, Пітон,*
- 12) *Беркут, Орел, Вовк, Сокіл,*
- 13) *Граніт, Кочегар, Рубін, Цинк.*
- 14) *Акула, Анчоус, Кабу, Сом.*
- 15) *Лісничий, Звєробой, Береза, Лоза.*

Вправа 9. У якому рядку всі міліті-псевдоніми утворені шляхом трансонімізації від складених імен відомих персонажів?

- а) *Аскольд, Хмельницький, Ярослав Мудрий*
- б) *Шева, Доктор Хаус, Котигорошко*
- в) *Вінні Пух, Барон Мюнхаузен, Шерлок Холмс*
- г) *Іван Франко, Наполеон, Міцний Горішок.*

Вправа 10. Знайти у Словнику української мови в 11 томах значення міліті-псевдонімів.

<i>Адвокат –</i>	<i>Галіфе –</i>
<i>Бай –</i>	<i>Гірчиця –</i>
<i>Баня –</i>	<i>Дзвін –</i>
<i>Біль –</i>	<i>Журба –</i>
<i>Вир –</i>	<i>Яр –</i>

Вправа 11. Записати слова фонетичною транскрипцією та зробити повний фонетичний розбір.

Безсмертний, Вікінг, Зір, Крутіж, Лютий, Ненаситець, Ніндзя, Саїд, Шао-Лінь, Щука, Юджин.

Вправа 12. Запропонувати переклад псевдонімів іншомовного походження власне українськими замінниками.

Мобайл, Ред, Смайлик, Лайк, Блек, Фрай, Дей, Стронг, Кіл, Свекла, Цвайн, Гост, Троль, Маус.

Вправа 13. Встановити мотиви номінації позивних.

Морж, Легінь, Вчитель, Казкар, Довбуш, Веселий, Красень, Кінь, Голова, Матрос, Свіжий, Розмальований, Стрілок, Осока, Квітець, Шевченко, Міст, Окуліст, Двозубий.

Вправа 14. Встановити семантику твірних основ поданих номінацій.

Лікоть, Яков, Чех, Хоробрий, Шериф, Фізрук, Тюмень, Соловій, Скритий, Сорока, Горох, Ромко, Сич, Тропа, Прокурор, Поляк, Дорошенко, Вітер, Трава, Орел, Орлик, Пломба, Борозда, Дрізд, Тихий, Сміла, Трактор.

Вправа 15. Записати слова фонетичною та фонематичною транскрипцією.

Берег, Гірняк, Гюрза, Деда, Ділли, Залізник, Кармелюк, Кіндрат, Провідник, Соловій.

Вправа 16. Записати речення фонетичною транскрипцією. Зробити повний морфологічний аналіз виділених слів:

*1) Малому на зріст козакові дали прізвисько **Махина**, великому – **Малюта**, неповороткому – **Черепиха**. **Присліпою** назвали козака, який, перебуваючи на чатах, не помітив, як підійшла польська частина.*

*2) Я гітарист і вокаліст групи, яка грає панк-рок. Коли йшов на службу, то одразу, без сумнівів попросив дозволу пацанів з групи взяти собі **Бетон** як позивний.*

3) Позивний свій вибирала за тим, як мене називають багато цивільних друзів. Спочатку це звучало як Тайо – «велике сонце» в перекладі з японської. Але це слово складне й не зрозуміле багатьом, тому всі називають мене **Сонце**.

4) Я собі сама взяла позивний **Ракета**. В юності так мене прозвав мій майбутній чоловік, а після цього й всі називали. Чому? Бо дуже швидка й активна. Наприклад, мій брат працював журналістом в цивільному житті, тому й тут він **Журналіст**. 5) Моє псевдо **Джон**, хоча спершу мало бути **Лев**, через Львів. Після того як я зрозумів, що Левів у лавах вистачає, щоб не створювати дублів, «прийшов» до Джона.

Вправа 17. Записати словосполучення розкривши дужки. Пояснити правопис.

Сержант (Л/лісничий), солдат (Б/бриз), старший солдат (З/звербой), молодший сержант (Г/граніт), старшина (Ш/шева), лейтенант (Р/румун), майор (К/красавчик), хлопець (К/красавчик), капітан (Б/борода), чорна (Б/балаклава), полковник (Б/балаклава), широкий (Я/яр), гранатометник (С/сніжок), кулеметниця (Б/береза), струнка (Б/береза), (Р/руда) дівчина, стрілець (В/вершник).

Вправа 18. Провідміняти в однині номінації. Пояснити чи можливо відмінити ці ж номінації у множині.

Доброволець Дід; капітан Єгер; молодший сержант Камаз; гранатометник Кокс; вільний воїн Латиш; старший Лейтенант Круглий; оператор-навідник Максон; навідник Одеса; санітар Орел; старшина Полтава.

Вправа 19. Вигадати міліті-псевдоніми за поданими мотиваційними моделями:

«асоціативна»;

«сутнісно-квалітативна»;

«сутнісна»;
«локативно-номінальна»;
«квалітативна»;
«номінально-сутнісна»;
«символічна».

Вправа 20. Поділити запропоновані міліті-псевдоніми на відапелятивні та відонімні та записати у 2 колонки.

Борода, Вінні Пух, Арсен, Рука, Крук, Шаман, Лоза, Капуста, Акула, Ведмідь, Христя, Карлсон, Береза.

Вправа 21. Поділити міліті-псевдоніми на відзоолексемні та відфлоролексемні, знайти зайве слово.

Вовк, Ромашка, Тюльпан, Ведмідь, Заець, Галка, Ворон, Мак, Дуб, Береза, Буйвол, Крук, Ляц, Лоза, Малина, Листок, Крига, Оріх, Орел, Сич.

Вправа 22. Записати українські відповідники до зросійщених позивних.

Берег, Бистрий, Бріз, Дєд Толя, Клема, Гроздь, Май, Подорва, Рижий, Дверь, Двойной, Упрямий, Яков, Мечтатель, Гвоздь, Труд.

Вправа 23. Поділити відтопонімні міліті-псевдоніми на 3 колонки: від назв міст та сіл; від назв річок та озер; від назв гір. Порахувати кількість кожної групи онімів.

Полтава, Маріуполь, Соломна, Буг, Ялпуг, Синевир, Деражня, Кагул, Детройт, В'єтнам, Даллас, Кабул, Кавказ, Говерла, Хомяк, Петрус, Брескул, Новосеменів, Згарок, Дністер, Ніл, Ельбрус, Делі.

Вправа 24. Визначити до якої групи за характером твірної основи належать всі міліті-псевдоніми.

- 1) *Череп, Борода, Танк, Студент, Акула, Лось.*
- 2) *Кеша, Ватсон, Алекс, Христя, Лакалут.*

Вправа 25. Скласти речення з поданими словами та пояснити їх

правопис:

- 1) *«Ред» – Ред – ред;*
- 2) *«Тигр» – Тигр – тигр;*
- 3) *«Струмок» – Струмок – струмок;*
- 4) *«Бульдог» – Бульдог – бульдог;*
- 5) *«Жара» – Жара – жара;*
- 6) *«Бізон» – Бізон – бізон;*
- 7) *«Верес» – Верес – верес;*
- 8) *«Квітка» – Квітка – квітка.*

Вправа 26. Поєднати міліті-псевдонім із групою до якої він відноситься за характером твірної основи.

- 1) *Дністер*
- 2) *Бузок*
- 3) *Карлсон*
- 4) *Вовк*
- 5) *Дід Петро*
- 6) *Дар'я*
- 7) *Безсмертний*
- a) *відтопонімний*
- б) *антропоцентричний*
- в) *відзоолексемний*
- г) *відфлоролексемний*
- д) *відперсонімний*
- е) *відантропонімний*
- ж) *комбінована назва*

Вправа 27. Скласти комбіновані назви міліті-псевдонімів, доповнюючи слова з довідки власними лексемами.

Довідка: дід, дядько, дєда, брат, дядя, дядько, сестра.

Вправа 28. Виписати тільки відтопонімні позивні, скласти речення із ними по 2 речення (власна і загальна назва). Пояснити правопис.

Борода, Звіно, Зона, Буг, Хмельницький, Сорока, Суми, Говерла, Кров, Троя, Синевир, Марік, Плавник, Случ, Енергодар, Бізон.

Вправа 29. Згрупувати позивні у 3 групи за їхньою синонімічністю. Яка група найбільша?

Розумний, Лихий, Мудрий, Недобрий, Душевний, Злий, Досвічений, Сердечний, Жорстокий, Виважений, Злобний, Змістовний, Злющий, Освічений, Ревний.

Вправа 30. Розкрити дужки. Поясність написання.

Ал(е,и)кс, Байк(е,и)р, Бер(е,и)г, Брод(е,и)ч, Бур(е,и)вій, Вер(е,и,і)с, Бурлач(е,и)нко, Запорож(е,и)ць, З(е,и)вс, З(е,и)лений, Мирон(е,и)ч, Н(е,и)чай, Н(е,и)наситець, Старш(е,и)на, Ф(е,и)стиваль.

Вправа 31. Прочитати тексти охарактеризувати міліті-псевдоніми за семантико-мотиваційною складовою.

1. Позивний Тополя Андрій Кравець обрав собі ще на початку служби частково через свій зріст. Знав про зв'язкову УПА з Прикарпаття Марію Штену з таким само псевдо, яка після повернення зі сталінських таборів піднімала національний дух у своєму рідному краї. А тут ще наприкінці 2014-го пронизала болем до самого серця та знаменита пісня «Біля тополі».

2. Цей чоловік за фахом політолог. Понад 15 років займався військово-патріотичним вихованням молоді. Під позивним Вій з початку війни пішов як

доброволець захищати рідну країну, а тепер повернувся на службу як борець ТрО ЗСУ. «Я особисто маю псевдо Вій, яке обрав ще в лавах Молодіжного націоналістичного конгресу в 2003 році. З тих часів воно за мною й лишилося: і в 2014 році, коли я був у лавах батальйону «Азов», і нині, коли долучився до захисту України в складі ТрО ЗСУ», – пояснює він.

Вправа 32. Цікава ономастика.

- 1. Місто левів.*
- 2. Річка, у назві якої поєднано прийменник і кількісний числівник.*
- 3. Місто, яке дарує енергію.*
- 4. Ніжне місто.*
- 5. Місто, в назві якого є присвійний прикметник, утворений від чоловічого імені.*
- 6. Найрівніше місто України.*
- 7. Місто, назване на честь відомого українського гетьмана.*
- 8. Країна, назва якої перекладається як «крижана земля».*
- 9. Яке місто «плаває»?*
- 10. Яку країну ми носимо на голові?*
- 11. В якому місті кисла вода?*
- 12. Яка річка найстрашніша?*
- 13. Яким озером милуються в театрі?*
- 14. Яке місто можна «з'їсти»?*
- 15. Назва річки, що є одночасно назвою селища міського типу в Тернопільській області, в її основі – біонім – різновид риби.*
- 16. Назва країни, що позначає рід діяльності людини + єднальний сполучник + особовий займенник.*
- 17. Назвіть кольорові моря.*
- 18. Яку річку можна «переламати»?*
- 19. Який острів «отруйний»?*

20. Ім'ям якого півострова називають задні ряди парт у класі?

Вправа 33. Написати есе на одну із запропонованих тем:

«Власні та загальні назви у псевдонімії»

«Міліті-псевдонім як особисте ім'я з вжитте з метою конспірації»

«Проблеми української ономастики»

«Мотиви номінації військовиків»

«Зв'язок ономастики з іншими науками».

Вправа 34. Написати статтю до інтернет-видання на одну із запропонованих тем:

«Міліті-псевдоніми військовиків російсько-української війни»

«Історія одного захисника»

«Мій позивний – моє кредо»

Вправа 35. Виконати ілюстрований ономастичний проєкт «Мій антропонімічний родовід».

Вправа 36. Скласти кросворд з кодовим словом «міліті», використовуючи теоретичний матеріал.

Вправа 37. Укласти список (реєстр) міліті-псевдонімів рідного краю (50 одиниць).

Висновки до розділу 3

1. Основне завдання спецкурсу «Українська ономастика» передбачає ознайомлення з історією появи онімів, особливостями структурування ономастикону, найбільш характерними ознаками пропріативів, основними методами наукового аналізу власних найменувань.

Як бачимо, ономастика перебуває у тісному взаємозв'язку з цілою низкою дисциплін, які вивчаються як в загальноосвітніх школах, так і у закладах вищої освіти. Її вивчення сприяє всебічному розвитку професійних навичок студентів-філологів, які обрали для вивчення курс «Української ономастики».

2. Система вправ допоможе студентам засвоїти власні назви на практиці, а також сприяє засвоєнню теоретичних та практичних положень таких розділів мовознавства, як «Морфеміка» та «Словотвір», удосконаленню орфографічних умінь та навичок.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Термін *міліті-псевдонім*, що є базовим у межах ономастичної наукової студії і належить М. Торчинському. Це вигадана особова назва «військового діяча (найбільш часто – підпільна кличка розвідника)».

Міліті-псевдоніму притаманні такі особливості: образність, системність, вторинність номінації, неофіційність, прихованість (маскованість), обмеженість сферою використання (лише військовими), наявність мотивованості вибору назви, омонімічність тощо.

Ономастична лексика – відкрита система, що сьогодні активно поповнюється і розширюється, а це потребує постійної дослідницької уваги для опису актуальних тенденцій творення та поширення цих одиниць, актуалізації принципу збереження національної ідентичності.

2. Розгалуження у використанні термінології, орфографії, походження, використання та належності термінів до групи міліті-псевдонімів потребує подальшого ґрунтовного вивчення та розбудови й зумовлює актуальність дослідження.

3. Міліті-псевдонім як окремий вид антропонімів на різних етапах її вивчення в українському мовознавстві, переважно серед лексико-семантичних, номінативно-стилістичних, структурно-словотвірних особливостей, вивчали М. Лесюк, В. Німчук, П. Чучка, С. Ковтюх, Павликівська, Л. Підкуймуха, М. Торчинський, Н. Шульська, В. Яцій, Н. Р. Яцків, та інші. Більшість дослідників вивчають міліті-псевдоніми у синхронічному аспекті.

4. Вдалим терміном на позначення власних назв військовослужбовців є *міліті-псевдонім*, оскільки слово *псевдонім* вказує на одну з основних функцій – приховування інформації про певну особу, втаємничення її особистих даних (як це роблять солдати та командири), а частина *міліті*

конкретизує сферу використання військовими під час виконання бойових завдань.

У реаліях сьогодення, українські військові можуть вживати терміни «*позивний*», «*псевдо*», «*військове прізвисько*», «*міліті-псевдонім*» як синонімічні, називаючи з їх допомогою власне псевдонім військовослужбовця Збройних сил України, використовуючи таким чином спільне призначення розглянутих понять – приховування справжнього імені носія.

5. Псевдоніми як окремий підклас антропонімів досліджували: О. Дей, В. Еппель, В. Німчук, М. Лесюк, В. Капелюшний, П. Чучка, Н. Павликівська, М. Торчинський та ін. Перші спроби створити український псевдонім і реєстр паролів можна віднести до 1920-х років. Український літературознавець і видавець Іван Калинович зібрав близько 5 тис. псевдонімів. Українські псевдоніми та криптоніми досліджувала Н. Кравченко-Максименкова.

6. Усього зібрано і проаналізовано 310 військових позивних. Прості одиниці репрезентують найбільшу кількість псевдонімів (142; 46%), трохи менше складних псевдонімів (115; 37%), з них (71; 21%) – питомих та (44; 16%) – запозичених і (53; 17%) складених (з них (17; 4%) – з імені компонента на позначення роду, (36; 13%) – утворені шляхом трансонімізації від відомих персонажів.

7. Міліті-псевдоніми творяться лексико-семантичним способом (215; 69,35%): онімізацією (56; 26%) і трансонімізацією (159; 73%), причому трансонімізація переважає, а також морфологічним (95; 30,6%): складанням (41; 43%), суфіксацією (33; 34,7%), конверсією (21; 22%). Також міліті-псевдонімів можуть бути іменникового (101; 32,5%), прикметникового (42; 13,5%) та інших типів відмінювання (найчисельніший – іменниковий), чоловічого (75; 24,1%) та жіночого роду (3; 0,96%) або спільний як для чоловіків, так і жінок.

Морфологічний спосіб творення також є продуктивним, зафіксували 95 назв такої конструкції (30,65 %). Власні назви такого типу мають такі різновиди як: афіксацію, безафіксний, складання, конверсію.

8. У дослідженні ми виокремлюємо: відапелятивні (144; 46 %), серед них антропоцентричні (66; 21 %), відзоолексемні (42; 13,5%), відфлоролексемні (36; 11,6%) та відонімні (162; 52,26 %): відантропонімні (75; 39,6%), відтопонімні (22; 7%), відперсонімні (8; 2,5%), та відетнонімні (3; 0,96%).

9. Мотиваційна градація власних назв псевдонімів передбачає виділення двох різновидів мотивацій – простої і комбінованої. За типами номінованих об'єктів поділяємо на: *асоціативні* більшість з яких є індивідуальними, тому встановити точну кількість онімів на позначення цієї групи неможливо, *символічні* (38; 12,25%), *локативні* (9; 2,9%), *номінальні* (9; 3,5 %), *квалітативні* (5; 1,61%), *ідеологічні* (3; 0,96%), *темпоральні* 1 випадок, *комбінованої мотивації* (4; 1,3 %).

Існують також міліті-псевдоніми мотивацію яких неможливо з'ясувати через недостатню кількість інформації про них.

10. Основне завдання спецкурсу «Українська ономастика» передбачає ознайомлення з історією появи онімів, особливостями структурування ономастикону, найбільш характерними ознаками пропріативів, основними методами наукового аналізу власних найменувань.

11. Ономастика як окремий розділ мовознавства не входить до складу навчальних програм загальноосвітньої школи, у вищих навчальних закладах вивчається вибірково. Потенціалом цього виду лексики є те, що власні назви виступають важливим складником формування мовної та етнокультурної компетентності українця, сприяють виробленню навичок досконалого володіння мовою, стимулюють бажання й потребу досліджувати та пізнавати мовні явища. Успішним процесом засвоєння онімної лексики є залежність від якості та правильності підбору комплексу завдань і вправ, компетентності вчителя та його вміння зацікавити учнів. Оніми вводяться у навчальний

процес під час вивчення окремих розділів мовознавства (лексики, морфеміки, словотвору, правописних норм). При цьому важливо правильно підібрати ілюстративний матеріал, який виступає інструментом активізації пізнавальної діяльності учнів та студентів. Розроблено систему вправ на використання міліті-псевдонімів, в яких учням пропонується розв'язувати проблемні завдання. Такі вправи можуть використовуватися на уроках української мови.

12. Усі зареєстровані власні назви міліті-псевдонімів представлено у додатках, відповідно до денотатно-номінативної характеристики у алфавітному порядку.

13. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у фіксації власних найменувань інших класів, що дозволить отримати більш достовірні результати. Крім того, на вивчення чекають й інші атрибути міліті-псевдонімікону, такі як темпоральні, структурні, функціональні тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авдеєва (Ковтюх) С. Л. Морфологічна парадигматика української мови. Українська мова. 2003. № 3/4. С. 65–76.
2. Антонюк О. В. Сучасні прізвиська Донеччини (семантика і структура): дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Донецьк, 2011. 296 с.
3. Аркушин Г. Л. До питання про виникнення прізвиськ. Велика Волинь: минуле і сучасне: тези регіон. наук. конф. (14–16 листопада 1991 р.). Рівне, 1991. С. 85–87.
4. Бабій Ю. Б. Словотвірно-структурна характеристика сучасних прізвищ Середньої Наддніпрянщини (патронімічні утворення). Записки з ономастики. Одеса. Астропринт, 2006. С. 31–41.
5. Бабій Ю. Б. Посесивні форманти у прізвищах українського антропонімікону. Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. 2012. № 1. С. 29–32.
6. Бачун Л.І. Дещо про псевдоніми періоду 1942 – 1954 років (за матеріалами українських прозових творів). Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологія. 2018. Випуск 1(1). С. 31-33. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2018_1\(1\)_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2018_1(1)_10) (дата звернення: 6.09.22)
7. Бачун Л. І. Особливості псевдонімів періоду визвольного руху на Черкащині 1917 – 1922 рр. (за матеріалами української прози). Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології. 2018. Випуск 6. С. 136-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppsf_2018_6_23 (дата звернення: 6.09.22)
8. Бачун Л. І. Сакральні номінації в текстах про національно-визвольний рух України: компаративний підхід. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2021. Випуск 42. С. 140-162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apyl_2021_42_10 (дата звернення: 19.09.22)

9. Белей Л. Л. Позивні учасників АТО й ООС – творення та функціонування. Мовознавство. 2020. № 3. С. 49-62.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MoZn_2020_3_5 (дата звернення: 09.09.22).
10. Бучко Г. Є. Мотивація, деривація і структура українських прізвищ. Питання сучасної ономастики: статті та тези VII Всеукраїнської ономастичної конференції. Дніпропетровськ, 1997. С. 24–25.
11. Бучко Г. Є. Семантична та словотвірна структура сучасних прізвищ Бойківщини. Слов'янська ономастика: зб. наук. праць на честь 70-річчя доктора філологічних наук, професора П. П. Чучки. Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ комітету інформації, 1998. С. 36–45.
12. Бучко Д. Г. Принципи номінації в топонімії України. Українське мовознавство. Київ. Вища школа, 1991. Вип. 18. С. 66–73.
13. Бучко Д. Г. Класифікація ойконімів України (словотвірно-мотиваційний аспект). Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград, 2001. Вип. 37. С. 10–13.
14. Бучко Д. Г. Словник української ономастичної термінології. Харків: Ранок-НТ, 2012. 256 с.
15. Вербич С. О. Українська ономастика: перспективи розвитку Українська мова. 2010. № 3. С. 73-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2010_3_9 (дата звернення: 13.06.22)
16. Гак В. Г. К типологии лингвистических номинаций. Языковая номинация. Общие вопросы. Москва: Наука, 1977. 302 с.
17. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навч. посіб. Київ: Вища школа, 1999. 207 с.
18. Горпинич В. О. Прізвища степової України: словник. Дніпропетровськ: ДНУ, 2000. 404 с.

19. Горпинич В. О. Антропонімія Дніпровського Припоріжжя і суміжних регіонів України: монографія. Ономастика і апеллятиви. Дніпропетровськ–Миколаїв: Іліон, 2006. Вип. 25. 237 с.
20. Горпинич В. О. Вся Гуляйпільщина в іменах та прізвищах. Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. 384 с.
21. Горпинич В. О. Основні принципи дослідження сучасних прізвищ України. Українська мова. 2009. № 4. С. 18–27.
22. Дей О. І. Словник українських псевдонімів і криптонімів (XVI–XX ст.) Київ: Наукова думка, 1969. 559 с.
23. Демчук М. О. Слов'янські автохтонні особові власні імена в побуті українців XIV–XVII ст. Київ: Наукова думка, 1988. 172 с.
24. Желізняк І. М. Псевдонім. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія, 2000. С. 501.
25. Жуйкова М. В. Генеза образної предикації в етнолінгвістичному аспекті: дис. докт. філ. наук: 10.02.01. Київ, 2009. 394 с.
26. Журавлева Т. А. Особенности терминологической номинации. Донецк: Донбасс, 1998. 253 с.
27. Капелюшний В. П. Замасковані імена: псевдоніми і криптоніми та проблема атрибуції авторства в історіографії українських національно-визвольних змагань 1917–1921 рр.. Київ: Нора-Прінт, 2001. 103 с.
28. Карпенко Ю. А. О семантике собственных имен. Актуальные проблемы лексикологии: тезисы докл. и сообщ. Всесоюзной научн. конф. (17–20 июня 1970 г.). Минск, 1970. С. 89.
29. Кашпор О. М. Війна очима ТСН. 28 історій по той бік камери. Київ: Основи, 2015. 224 с.
30. Керста Р. Й. Українська антропонімія XVI ст. Чоловічі іменування. Київ: Наукова думка, 1984. 152 с.
31. Ковалик І. І. Про власні і загальні назви в українській мові. Мовознавство. 1977. № 2. С. 11–18.

32. Ковтюх С. Л. Кінонімія в сучасній українській мові: принципи номінації та способи творення. Кіровоград: ДЛАУ, 2010. 167 с.
33. Ковтюх С. Л. Система чинників для визначення словозмінних парадигм міліті-псевдонімів у сучасній українській літературній мові. Філологічний часопис. 2021. Випуск 2. С. 37-46.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/filoljour_2021_2_7 (дата звернення: 14.09.22)
34. Копчева В. В. Соотношение искусственной и естественной номинации (на материале названий растений): автореф. дис. на соиск. науч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.02. Томск, 1985. 17 с.
32. Лесюк М. П. Псевда вояків Української Повстанської армії. *Studia Sławistyczne 1; Nazewnactwo naproganiczachetniczo. Ikzyrowych. Biaiystor*, 1999. С. 117–184.
33. Лесюк М. П. Неофіційний антропонімікон УПА. Галичина. 2002. № 8. С. 126–139.
34. Лучик В. В. Про особливості номінації в топонімії України. Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія. 2011. № 29. С. 21–24.
35. Масенко Л. Т. Українські імена і прізвища. Київ: Наукова думка, 1990. 48 с.
36. Медвідь-Пахомова С. М. Еволюція антропонімних формул у слов'янських мовах. Ужгород, 1999. 248 с.
37. Нелюба А. М. Словотвірна економія у появі онімів. Наукові записки. Серія: філологічні науки (мовознавство). № 37. С. 51–54.
38. Нестеренко І. Я. Явище непрямой номінації в українській мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 „Українська мова”. Київ, 1997. 17 с.
39. Німчук В. В. Про українську псевдонімію та криптонімію. Українська мова. 2002. № 2. С. 30–58.

40. Осташ Р. І. До походження прізвищевих назв Реєстру (спроба етимологічного словника). Реєстр Війська Запорозького 1649 року. Київ, 1995. С. 517–568.
41. Павликівська Н. М. Словник псевдонімів ОУН–УПА. Вінниця: О. Власюк, 2007. 440 с.
42. Павликівська Н. М. Питання української псевдонімії ХХ століття. Вінниця: Глобус-прес, 2009. 386 с.
43. Павликівська Н. М. Специфіка псевдоніма як особливого різновиду антропоніма. Дослідження з лексикології і граматики української. Дніпропетровськ: Пороги, 2009. С. 144–151.
44. Павликівська Н. М. Апелятиви-історизми у псевдонімії ОУН та УПА. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2012. № 5. С. 126–132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apftp_2012_5_19 (дата звернення: 23.04.22)
45. Павликівська Н. М. Псевдоніми й інші різновиди антропонімів. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство. 2009. Т. 17. Випуск 15(3). С. 101-105. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumo_2009_17_15\(3\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumo_2009_17_15(3)_19) (дата звернення: 18.09.22)
46. Павликівська Н. М. Псевдоніми учасників національно-визвольних змагань 1929–1950 років ХХ століття: ОУН та УПА. Лінгвістичні дослідження. 2012. №33. С. 14–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_lingv_2012_33_5 (дата звернення: 7.05.22)
47. Павликівська Н. М. Псевдонім як засіб вторинної номінації особи. Мовознавчий вісник. Збірник наукових праць. 2012. № 14–15. С. 135–141.
48. Павликівська Н. М. "Позивні" як антропоніми вторинної номінації. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство). 2019. Випуск 28. С. 139-147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_filol_2019_28_18 (дата звернення: 4.06.22)

49. Павликівська Н. М. Українські псевдоніми як об'єкт ономастичних досліджень. Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки. 2012. № 1. С. 339–342.
50. Павлюк В. А. Становлення неофіційного антропонімікону Вінничини: дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Вінниця, 2016. 244 с.
51. Панцьо С. Є. Антропонімія Лемківщини. Тернопіль: Книжк.-журн. в-во. „Тернопіль”, 1995. 132 с.
52. Петрова О. В. Особливості номінації в псевдонімії німецької та української мов: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.17 „Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство”. Донецьк, 2005. 20 с.
53. Підкуймуха Л. М. Позивні учасників антитерористичної операції на Донбасі: спроба аналізу. Мова: класичне – модерне – постмодерне: збірник наукових праць. 2016. Вип. 2. С. 135–144.
54. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Наука, 1988. 198 с.
55. Редько Ю. К. Сучасні українські прізвища. Київ: Наукова думка, 1966. 214 с.
56. Редько Ю. К. Довідник українських прізвищ. Київ: Радянська школа, 1968. 255 с.
57. Скрипник Л. Г. Власні імена людей: словник-довідник. Київ: Наукова думка, 1996. 335 с.
58. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 1 : А-В. ред. тому: П. Й. Горещкий [та ін.]. 1970. XXVII, 799 с.
59. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 2 : Г-Ж. ред. тому: П. П. Доценко, Л. А. Юрчук. 1971. 550 с.
60. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 3 : З. ред. тому: Г. М. Гнатюк, Т. К. Черторизька. 1972. 744 с.
61. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 4 : І-М. ред. тому: А. А. Бурячок, П. П. Доценко. 1973. 840 с.

62. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 5 : Н-О. ред. тому: В. О. Винник, Л. А. Юрчук. 1974. 840 с.
63. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 6 : П-Поїти. ред. тому: А. В. Лагутіна, К. В. Ленець. 1975. 832 с.
64. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 7 : Поїхати-Приробляти. 1976. 723 с.
65. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 8 : Природа-Ряхтливий. ред. тому: В. О. Винник [та ін.]. 1977. 927 с.
66. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 9 : С. ред. тому: І. С. Назарова [та ін.]. 1978. 916 с.
67. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 10 : Т-Ф. ред. тому: А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк. 1979. 658 с.
68. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 11 : Х-Ь. ред. тому С. І. Головащук. 1980. 699 с.
69. Сталтмане В. Э. Ономастическая номинация. Теория и методика ономастических исследований. Москва: Наука, 1986. С. 15–25.
70. Тараненко О. О. Відображення суспільного сприйняття світу в семантиці мови / О. О. Тараненко // Мова і культура. – К. : Наукова думка, 1986. – С. 91–137.
71. Тараненко О. О. Номінація. Українська мова. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія, 2000. С. 385–387.
72. Торчинський М. М. Денотатно-номінативна структура антропонімікону української мови. Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: Філологічні науки. 2007. № 15. С. 146–150.
73. Торчинський М. М. Символізація онімного простору. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки. 2010. Книга 2. С. 63–66.
74. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови: монографія. Хмельницький: Авіст, 2008. 546 с.

75. Торчинський М. М. Денотатно-номінативна структура псевдонімії як складник української ономастичної терміносистеми. Українське мовознавство. 2010. № 40. С. 57–63.
76. Торчинський М. М. Українська ономастика: навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2010. 238 с.
77. Універсальний словник-енциклопедія. М. В. Попович, І. М. Дзюба, Н. М. Корнієнко та ін. Київ: Ірина, 1999. 1551 с.
78. Ушаков Н. Н. Прозвищные и личные неофициальные имена (к вопросу о границах прозвища). Имя нарицательное и собственное. Москва: Наука, 1978. С. 146 – 173.
79. Фаріон І. Д. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початку XIX століття (з етимологічним словником). Львів: Літопис, 2001. 371 с.
80. Фаріон І. Д. Як еволюювали українські прізвища. На матеріалі українського красного письменства XI–XVIII ст. Дзвін. 2001. № 11. С. 141–145.
81. Федорів А. М. Структурно-словотвірні та семантичні особливості псевдонімів членів ОУН-УПА та учасників АТО: порівняльний аспект. Українознавство. 2018. № 1. С. 202-213.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukr_2018_1_17 (дата звернення: 3.07.2022)
82. Федотова Н. М. Сучасні прізвиська Луганщини: когнітивна прагматика творення тексту оніма: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук: спец. 10.02.01 „Українська мова”. Харків, 2008. 20 с.
83. Худаш М. Л. З історії української антропонімії. Київ: Наукова думка, 1977. 236 с.
84. Чучка П. П. Патроніми та їх місце в лексичній системі мови. Мовознавство. 1984. № 6. С. 49–56.
85. Чучка П. П. Наші псевдоніми. Дивослово. 2002. № 7. С. 16–18.

86. Чучка П. П. Прізвища закарпатських українців. Історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 701 с.
87. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття. Київ: ТОВ „Папірус”, 2008. 671 с.
88. Шульська Н. М. Неофіційна антропонімія Західного Полісся: дис. канд. філ. наук: 10.02.01. Луцьк, 2011. 339 с.
89. Шульська Н. М. Неофіційні антропоніми терористів в українських масмедіа. Записки з ономастики. 2015. № 18. С. 802– 812.
90. Ющишина О. М. Екстралінгвальні фактори, які впливали на формування антропонімії Центральної Хмельниччини. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2019. Випуск 16. С. 214-217.
91. Ющишина О. М. Історія вивчення української антропонімії та перспективи дослідження антропонімів Хмельниччини. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Випуск 71. С. 130-145.
92. Як виникають псевдоніми? Частина 1. URL: <http://arhiv-statey.pp.ua/index.php?newsid=23091> (дата звернення: 24.07.22)
93. Яцій В. О. З історії українських антропонімів (на матеріалі „Реєстру Війська Запорозького 1649 року”). Культура слова. 2010. № 73. С. 121–126.
94. Яцків Р. Б. Псевдоніми учасників національно-визвольних змагань – позивні військовослужбовців Збройних сил України : семантичні паралелі. Рідне слово в етнокультурному вимірі. 2014. С. 99–106.

ДОДАТКИ

Додаток А

СПОСОБИ НОМІНАЦІЙ ОСІБ

НОМІНАЦІЯ ЗА ОЗНАКОЮ ЛЮДИНА В СУСПІЛЬСТВІ				
№	Професія/рід занять/хобі	Етнічнонаціональна приналежність	Спорідненість/стосунки між людьми	Статус у суспільстві, звання, титул
1	Адвокат	Аварець	Батя	Вожак
2	Академік	Араб	Брат	Генерал
3	Альпініст	Вікінг	Дадді	Граф
4	Ангел	Грек	Дед	Мажор
5	Артист	Гуцул	Дід	Майор
6	Артіст	Італіянець	Кент	Олігарх
7	Байкер	Іспанець	Кум	Пан

Таблиця 1

НОМІНАЦІЯ ЗА ХАРАКТЕРНИМИ ОЗНАКАМИ НОСІЯ							
№	Риси характеру (френоніми)	Зовнішність (ейдоніми)	Колір (хроматоніми)	Продукти людської діяльності	Зброя, військова техніка	Частини тіла	Знаряддя праці
1	Балаган	Козак	Білка	Баня	Баррет	Локоть	Кочерга
2	Бетмен	Красавчик	Білий	Барка	Белаз	Борода	Лом
3	Бистрий	Лисий	Блек	Батарейка	Броня	Зуб	Молот
4	Бізон	Лівша	Грін	Брама	Граната	Ірокез	Ніж

5	Бірюк	Ліса	Зелений	Бур	Гюрза	Череп	
6	Веселун	Німий	Золотой	Вагон	Гюрза-2		
7	Добрий	Смешной	Ред	Валідол	Інкасатор		

Таблиця 2

НОМІНАЦІЯ ЗА ХАРАКТЕРНИМИ ОЗНАКАМИ НОСІЯ (продовження)					
№	Відчислівникові	Конотоніми на позначення акторів, співаків, знаменитостей	Конотоніми на позначення відомих історичних постатей	Конотоніми на позначення героїв кіно- та мультфільмів в, фольклору, міфів	За моральними і політичними переконаннями
1	24-ий	Елвіс	Богун	Аватар	Анархіст
2	Восьмий	Гудіні	Болівар	Акела	Гайдамака
3	Сімнадцятий	Кейн	Брежнев	Араміс	Душман
4	Сороковий	Ляшко	Вальтер	Бабай	Козак
5	Третій	Спілберг	Ернесто	Балу	Комуніст
6		Фрімен	Кобзар	Бані	Маджахед
7		Хаві	Ленін	Барні	Манах

Таблиця 2.1

НОМІНАЦІЯ НА ПОЗНАЧЕННЯ РЕАЛІЙ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ				
№	Звірі, плазуни, комахи	Птахи	Флора	Топоніми
1	Барс	Ара	Абрикос	В'єтнам
2	Бізон	Беркут	Апельсин	Груша
3	Бізон-1	Ворон	Береза	Даллас
4	Білка	Крук	Бук	Детройт
5	Бобер	Орел	Ветка	Днепр
6	Бульдог	Птах	Дуб	Кабул
7	Ведмідь	Сич	Зверобой	Кавказ

Таблиця 3

НОМІНАЦІЯ НА ПОЗНАЧЕННЯ РЕАЛІЙ НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ (продовження)				
№	Риби	Речовини, матеріали, суміші	Явища природи	Назви топографічних об'єктів
1	Акула	Граніт	Бриз	Бархан
2	Анчоус	Динаміт	Булька	Дамба-22
3	Журавка	Натрій	Буря-27	Берег
4	Карась	Рубін	Вітер	Лагуна
5	Піранья	Цинк	Дим	Яр
6	Риба		Жара	

Таблиця 3.1

ВІДІМЕННА НОМІНАЦІЯ				
№	Від прізвища	Від імені	Від по батькові	Власне особові імена/прізвища
1	Аксьон	Адам	Кузьмич	Іван
2	Атаман	Алекс	Кузьмич	Ілля
3	Афоня	Арт	Лаврінович	Амброс
4	Бабай	Дядя Коля	Михалич	
5	Балка	Бобер Сірко	Міхалич	
6	Балу	Бодя	Палич	
7	Барвуша	Вася	Сан Санич	

Таблиця 4

ПЕРЕЛІК ПОЗИВНИХ

1. Аватар – Мінченко Олександр (старший сержант, командир 2-го мотопіхотного взводу 3-ї мотопіхотної роти 23-го окремого мотопіхотного батальйону «Хортиця» 56-ї окремої мотопіхотної бригади)
2. Адамович – Домін Ігор (військовий 128-ї окремої гірсько-піхотної Закарпатської бригади)
3. Адвокат – Курбатов Станіслав (старший солдат, водій-санітар БСП «Донбас»)
4. Аджа – Аджавенко Володимир (старший солдат, розвідник-навідник 56-ї окремої мотопіхотної бригади)
5. Акула – Сергій Іванов (старший сержант, командир розрахунку 54-ї окремої механізованої бригади)
6. Алекс – Худолей Олександр (молодший сержант, механік-водій 72-ї окремої механізованої бригади)
7. Антон – заст.командира;
8. Апостол – Постолак Віталій (майор, начальник розвідки штабу 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади)
9. Араб – Панчук Володимир (сержант, командир міномета батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
10. Арсен – Ярослав Зборик (Референт СБ Калуського надрайонного проводу, провідник Долинського надрайонного проводу;
11. Арчі – Латченко Артур Спочатку товариші називали його Арчі, але згодом у воїна з'явився інший позивний – Шумахер. Через його любов до техніки. (солдат, кулеметник 164-ї радіотехнічної бригади)
12. Багрянний – Євген Дацюк (сотенний відділу 100 «Вовки-2» ВО-6 «Сян»)
13. Бай – Михайло Осовський (чотовий 1-ї чоти сотні «Лісовики» ВО-3 «Лисоня»)
14. Байда – Мозіль Микола (Командир 3-ї чоти сотні «Месники-1» куреня «Месники», Олешичі)
15. Байкер – Жарук Дмитро (старший лейтенант податкової міліції, старший оперуповноважений ГУ Державної фіскальної служби в Херсонській області)
16. Балабан – Андрій Трачук (курінний групи «Богун» ВО-2 «Богун»)
17. Баня – Сухінін Олександр (сержант, командир відділення 16-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади)
18. Барон – сотенний відд. 96а «Ударники-6» ТВ-26 «Лемко» ВО-6 «Сян»
19. Баррет – Луговський Юрій (сержант, старший інструктор окремого загону спеціального призначення Азов Східного ОТО НГУ)
20. Батарейка – Штейко Олександр (старший сержант, командир бойової машини-командир відділення 72-ї окремої механізованої бригади)
21. Батюшка – Губенко Віталій (прапорщик, стрілець-помічник гранатометника 25-ої окремої мотопіхотного батальйону 54-ї окремої механізованої бригади)
22. Бача – Маслов Віктор (старший солдат, оператор-розвідник 25-ої окремої повітряно-десантної бригади)

23. Безсмертний – командир сотні Сокальської округи «23» ВО-2 «Буг»
24. Береза – 1) командир ВО «Богун» (ВО «Волинь-Південь»); 2) командир ВО-4 «Тютюнник»
25. Беркут – 1) Равлик Микола (командир сотні «Галайда III» ВО-2 «Буг»); 2) писар штабу УПА-Захід-Карпати
26. Беря – Бережанський Олександр (старший солдат 53-ї окремої механізованої бригади)
27. Бетмен – Анадимб Володимир (старший солдат, розвідник 46-го окремого батальйону спеціального призначення Донбас-Україна 54-ої окремої механізованої бригади), Богданов Сергій (сержант, головний сержант взводу 23-го окремого мотопіхотного батальйону 56-ї окремої мотопіхотної бригади)
28. Берег – Бережний Владислав (молодший сержант, командир бойової машини-командир відділення 54-ї окремої механізованої бригади)
29. Бистрий – курінний куреню окремих доручень ВО-4 «Тютюнник»
30. Бистрий – Щур Мирон (районний провідник Славського району)
31. Бич – Чорній Василь (рушникар сотні «Залізняка», Командир 2-ї та 3-ї чоти сотні «Месники-3»)
32. Білий – Пасічник Микола (командир сотні «Спартанці» ВО-2 «Буг»)
33. Біль – 1) Ярослав Демкович (сотенний сотні 91 «Басейн» ТВ-24 «Маківка» ВО-4 «Говерла»); 2) сотенний відд. 91 «Басейн» ВО-5 «Маківка»
34. Бір – Яремко Левко (командир 2-ї чоти сотні «Месники-1» куреня «Месники»)
35. Біч – Романенко Роман (молодший лейтенант, заступник командира групи Окремого загону спеціального призначення Азов Східного ОТО НГУ)
36. Богдан – командир сотник ТВ-24 «Маківка» ВО-4 «Говерла»
37. Борода – Валах Сергій (старший солдат, старший оператор 93-ї окремої механізованої бригади), Луговий Михайло (сержант, командир відділення 92-ї окремої механізованої бригади), Сазонов Леонід Олександрович (молодший сержант, командир відділення 37-го окремого мотопіхотного батальйону 56-ї окремої мотопіхотної бригади)
38. Бріз – Топалов Леонід (доброволець, добровольчий український корпус, ДУК ПС), Затилюк Олексій (солдат резерву 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
39. Бродич – сотенний куреню «Бойки» ВО-5 «Маківка»
40. Бувалий – 1) Андрій Трачук (курінний групи «Богун» ВО-2 «Богун»); 2) курінний ВО «Умань»
41. Бузок – Бузовський Володимир (старший сержант 72-ї окремої механізованої бригади)
42. Буйтур – 1) Дмитро Суслинець (сотенний сотні 90 «імені Хмельницького» ТВ-24 «Маківка» ВО-4 «Говерла»); 2) сотенний «Бойки» ВО-5 «Маківка»
43. Буревій – 1) Михайло Романиця (сотенний сотні 60 «Дністер» ТВ-21 «Гуцульщина» ВО-4 «Говерла»); 2) ад'ютант командира О. Луцького; 3) командир ВО «Вінниця»; 4) командир ВО-4 «Тютюнник»

44. Бурій – 1) Масник Володимир (сотенний відд. 96 «Ударники-3» ТВ-26 «Лемко» ВО-6 «Сян»); 2) Микола Куфлинський (чотовий 3-ї чоти сотні «Холодноярці» ВО-3 «Лисоня»)
45. Бурлака – командир сотні «Буйні» ВО-3 «Лисоня»
46. Бурлаченко – Роман Шушкевич (командир сотні, поручник)
47. Буря – 1) Нагірний Василь Степанович (сотенний відд. «Сурмачі», булавний ТВ-15 «Яструб» ВО-2 «Буг»); 2) командир 3-ї бригади «Холмська», «ім. Мазепи» Західна ВО «Завихост»; 5) Богдан Паньків (референт СБ)
48. Вартовий – Гачкевич Михайло (командир «Романовичі» ВО-2 «Буг»)
49. Верес – Ярослав Дудар (організаційний референт)
50. Верна – командир сотні Львівської округи «21» ВО-2 «Буг»
51. Верх – 1) командир сотні «Дорошенко» ВО-2 «Буг» 2) Тучапєць Андрій (сотенний відд. «Сіроманці» ТВ-16 «Серет»)
52. Веселий – 1) Свистель Данило (сотенний відд. 94 «Ударники-1» ВО-6 «Сян»);
53. Вир – Ярослав Зборик (референт СБ Калуського, провідник Долинського надрайонного проводу)
54. Вихор – Кузик Василь Михайлович (референт СБ Гусятинського району Тернопільської області)
55. Відьма – Червона Яна (старший солдат, навідник-кулеметник 46-го окремого батальйону спеціального призначення Донбас-Україна)
56. Вікінг – Олійник Сергій (доброволець, інструктор окремого загону спеціального призначення Азов, Східне ОТО НГУ), Івах Дмитро (старший лейтенант, тимчасово виконуючий обов'язки командира роти 95-ї окремої аеромобільної бригади)
57. Вільховий – Юрій Попович (адміністратор Головного осередку пропаганди, провідник Сколівського районного відд.)
58. Вінні Пух – Ларін Микола (старший солдат, розвідник 72-ї окремої механізованої бригади)
59. Вірна – Ганна Луканюк (надрайонна організаційна референтка Коломийщини)
60. Вірний – Левицький Андрій
61. Вітус – Княжевський Віталій
62. Віха – Віхарєв Віктор (24-й окремий штурмовий батальйон Айдар)
63. Вовк – командир сотні «Буйні» ВО-3 «Лисоня»
64. Волноріз – Топалов Леонід (доброволець, добровольчий український корпус, ДУК ПС)
65. Гай – Галабуда Микола (командир 1-ї чоти сотні Месники-1 куреня «Месники»)
66. Гайворон – 1) Іван Гураль (сотенний сотні 59 «імені Колодзінського» ТВ-21 «Гуцульщина» ВО-4 «Говерла», 2) Левочко Василь (сотник «Юнацька сотня» ВО-2 «Буг»)
67. Гайда – Євген Сівак (відд. «Вовки-3» ВО-6 «Сян»)
68. Гайдамака – Дімітров Михайло (доброволець, добровольчий український корпус, ДУК ПС)

69. Галайда – командир 2-ї бригади «Жовті води», «ім. Острога» Західна ВО «Завихост»
70. Галіфе – Конюша Руслан (старший солдат, 58-а окрема мотопіхотна бригада)
71. Гамалія – 1) Горчик Ярослав (відд. «Рубачі» ТВ-16 «Серет» ВО-3 «Лисоня»); 2) командир сотні «Перекотиполе», сотні «Переяслави II» ВО-2 «Буг»; 3) Броніслав Корчак (чотовий 1-ї чоти сотні «Рубачі» ВО-3 «Лисоня»)
72. Ганс – Платонов Сергій (молодший сержант, командир відділення 503-го окремого батальйону морської піхоти)
73. Гармаш – 1) Грабець Іван; 2) Гордій Загоруйко (ШВШ групи «Богун» ВО-2 «Богун»)
74. Гера – Селіхов Роман (старший сержант, снайпер-інструктор 169-го навчального центра Сухопутних військ), Ковальов Костянтин (молодший сержант резерву, начальник поста збору та обробки інформації 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас), Николенко Ярослава (старший солдат, снайпер 101-ї окремої бригади охорони ГШ ЗСУ)
75. Гірник – Гринь Михайло (командир сотні «Холодноярці II», сотні «Холодноярці III» ТВ-13 «Розточчя» ВО-2 «Буг»)
76. Гірняк – Миколук Іван (підрайонний провідник у Козинському районі на Рівненщині)
77. Гірчиця – Василь Шерстюк (1921—1944). У 1944 командир з'єднання «Холодний Яр»
78. Голуб – 1) Мельник Костянтин (командир «Леви III» ВО-2 «Буг»); 2) Пелех Василь (командир сотні „Тигри“ ТВ-12 «Климів» ВО-2 «Буг»); 3) Михалович Михайло (Командир 3-ї чоти сотні «Месники-3» куреня «Месники»); 4) Хіта Микола (Командир 3-ї чоти «Месники-3» куреня «Месники»)
79. Гонта – Микола Шкарупа (сотенний 66 «Трембіта» ТВ-21 «Гуцульщина» ВО-4 «Говерла»)
80. Грибок – Турчин Сергій (керівник СБ крайового проводу у Здолбунівському (Мізоцькому) районі Рівненської області)
81. Грізний – Гринь Михайло (командир сотні «Холодноярці II», сотні «Холодноярці III» ТВ-13 «Розточчя» ВО-2 «Буг»)
82. Гюрза-22 – Георгій Саралідзе (вид отруйних змій з роду велетенських гадюк), (молодший сержант, старший навідник-гранатометник 42-го окремого мотопіхотного батальйону 57-ї окремої мотопіхотної бригади)
83. Давид – Давиденко Дмитро (доброволець, добровольчий батальйон)
84. Данило – Мельник Павло Лазарович (провідник Володимирецького (Рафалівського) району Рівненської області)
85. Дарія – Ганна Луканюк (надрайонна організаційна референтка Коломийщини)
86. Дарка – Дарія Малярчин-Шпиталь (друкарка Головного осередку пропаганди)
87. Дейл – Сінягуб Антон (сержант, командир відділення 24-го окремого штурмового батальйону Айдар 53-ї окремої механізованої бригади)

88. Деда Толя – Мілютін Олександр (молодший сержант, командир бойової машини-командир відділення 46-го окремого батальйону спеціального призначення Донбас-Україна 54-ї окремої механізованої бригади)
89. Джигіт – Федоров Едуард (матрос, навідник 503-го окремого батальйону морської піхоти)
90. Дзвін – 1) Броніслав Корчак (чотовий 1-ї чоти сотні «Рубачі» ВО-3 «Лисоня»); 2) Шухевич Роман Осипович
91. Дик – 1) Олександр Кайдаш (курінний групи «Богун» ВО-2 «Богун»); 2) курінний ВО-4 «Тютюнник»
92. Дир – Чемерис Петро (командир сотні «Леви І», сотні «Жубри І» ВО-2 «Буг»)
93. Дід – Дроздовський Михайло, Луговий Михайло (сержант, командир відділення 92-ї окремої механізованої бригади), Козьма Денис, Архипов Василь (доброволець, стрілець батальйону територіальної оборони Донецької області Донбас), Василяш Ілля (солдат, стрілецьпомічник гранатометника 24-го батальйону територіальної оборони Айдар), Завірюхін Ігор (майор, 25-й окремих мотопіхотний батальйон)
94. Дід Тарас – командир відділу із Полтавщини
95. Ділли – Кривич Андрій (доброволець, добровольчий український корпус, ДУК ПС)
96. Дністер – 1) командир куреню «Переяслави» ТВ-13 «Розточчя» ВО-2 «Буг»; 2) командир сотні «ім. Сагайдачного» ВО-2 «Буг»
97. Довбуш – командир сотні «ім. Галайди», «ВО-2 «Буг»
98. Дон – Михайло Березюк або Атанас Дідик (сотенний відд. «Холодноярці-3» ТВ-13 «Розточчя»)
99. Дорош – 1) Петро Кухарчук (командир загону у складі 7 груп ВО-4 «Тютюнник», член проводу ВО «Тютюнник»)
100. Дорошенко – 1) Петро Савіцький (сотенний сотні 66 «Трембіта» ТВ-21 «Гуцульщина» ВО-4 «Говерла»); 2) командир сотні «Перебийніс» ТВ-12 «Клімів» ВО-2 «Буг»
101. Дядя Ваня – Войтенко Іван (старший прапорщик, командир взводу 72-ї окремої механізованої бригади), Смоляр Іван (молодший сержант, командир відділення 24-го окремого штурмового батальйону Айдар), Ганя Іван (молодший сержант резерву, старший кулеметник БТР 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
102. Євген – Гуштак Михайло
103. Єгер – Динька Олег (доброволець, добровольчий український корпус, ДУК ПС)
104. Жека – Голік Євген (посмертно капітан, командир групи 3-го окремого полку спеціального призначення)
105. Женчик – командир сотні «Холодноярці ІІ» ТВ-13 «Розточчя» ВО-2 «Буг»
106. Жмурик – Сорочинський Анатолій (солдат, стрілець-снайпер 3-го окремого мотопіхотного батальйону 24-ї окремої механізованої бригади)
107. Жук – 1) командир сотні «Чорноморці» ТВ-18 «Стрипа» ВО-3 «Лисоня»; 2) командир з'єднання «Крути» ВО-4 «Тютюнник»
108. Жук – Жуков Іван (доброволець, українська добровольча армія)

109. Журба – командир сотні «Наддністряниці» ТВ-14 «Асфальт» ВО-2 «Буг»
110. Заграва – Володимир Кудра (керівник націоналістичного підпілля у північних районах Житомирщини та Київщини)
111. Залізник – Гоянюк Михайло (відд. 63 «Березівська» ТВ-21 «Гуцульщина»)
112. Замок – Наконечний Ігор (старший солдат, навідник 93-ї окремої механізованої бригади)
113. Запорожець: Кавацик Василь (відд. 70 «Заведії» ТВ-22 «Чорний ліс» ВО-4 «Говерла»)
114. Заруба – Зборовський Гриць (інтендант сотні «Месники-2» куреня «Месники»)
115. Зевс – Зейлик Володимир (солдат, водій 46-го окремого батальйону спеціального призначення Донбас-Україна 54-ї окремої механізованої бригади)
116. Зелений – 1) Осип Урбан (відд. 92 «Булава» ТВ-24 «Маківка» ВО-4 «Говерла»); 2) відд. 92 «Булава» ВО-5 «Маківка»; 3) Захарко (лікар відд. «Месники-4» куреня «Месники»)
117. Зелений – Вегера Геннадій (солдат, старший стрілець 34-го окремого мотопіхотного батальйону 57-ї окремої мотопіхотної бригади)
118. Зенк – командир сотні Сокальської округи «23» ВО-2 «Буг»
119. Зенко – 1) Задорожний Осип (командир 1-ї та 3-ї чоти сотні «Месники-4» куреня «Месники», нар. 1922 Дубрівка Руська); 2) Гуль Володимир (відд. «Холодноярці-1» ТВ-13 «Розточчя»)
120. Зіна – Ніна Біляченко (Лицарка «Бронзового Хреста Бойової Заслуги»)
121. Зір – 1) Василь Кошельник (референт СБ Турківського районного проводу)
122. Зона – Левицький Геннадій (доброволець, українська добровольча армія)
123. Зруб – 1) сотенний відд. 96а «Ударники-6» ТВ-26 «Лемко» ВО-6 «Сян»; 2) відд. ТВ-27 «Бастіон»; 3) Зубчик Володимир (сотенний відд. «Холодноярці-3» ТВ-13 «Розточчя»)
124. Ігор – Вересюк Василь (відд. «Галайда-1» ТВ-12 «Климів»)
125. Ірокез – Іваник Володимир (доброволець, українська добровольча армія), Грачов Юрій (старший лейтенант запасу, інженер волонтерської групи Аеророзвідка), Ковшар Дмитро (солдат, виконуючий обов'язки санітарного інструктора батальйону 310-го окремого інженернотехнічного батальйону 46-ї інженерної бригади), Іваник Володимир (доброволець, українська добровольча армія)
126. Камаз – Кочемазов Сергій, Колесник Андрій (молодший сержант, командир відділення 24-го батальйону територіальної оборони Айдар)
127. Камінь – Кудрик Григорій (відд. «Месники-1» куреня «Месники»)
128. Капуста – Капустян Олексій (сержант, командир відділення 8-го окремого гірсько-піхотного батальйону 10-ї окремої гірсько-піхотної бригади)
129. Карлсон – Карлаш Олексій (молодший сержант, старший сержант 54-ї окремої механізованої бригади)
130. Кармелюк: 1) Степан Гнатів або Андрій Левенець (відд. 93 «Вовки» ТВ-24 «Маківка» ВО-4 «Говерла»)

131. Карпо – 1) Березовський Кость-Арпад Амвросійович; 2) Пилипчук Павло (відд. 100 «Вовки-2» ВО-6 «Сян», ВО-2 «Буг»); 3) Кудрик Григорій (відд. «Месники-1» куреня «Месники», нар. 1910 Кам'янка Лісова); 4) окружний провідник
132. Кеша – Мутенко Віталій
133. Киргиз – Дядченко Сергій (старший сержант, командир відділення 34-го окремого мотопіхотного батальйону 57-ї окремої мотопіхотної бригади)
134. Кіндрат – Кондратюк Руслан (солдат, водій 24-ї окремої механізованої бригади), Кіндрацький Василь (доброволець, добровольчий батальйон)
135. Клема – Клемешев Сергій (молодший сержант, командир відділення 28-ї окремої механізованої бригади)
136. Кобзаренко – Степан Баран, (командир відд. «Холодноярці І» ТВ-13 «Розточчя» ВО-2 «Буг»)
137. Коваленко – 1) Колосівський Теодор-Федір (командир «Месники», уродженець Нового Села); 2) Козак Юрко (командир чоти «Месники-3» куреня «Месники»)
138. Коваль – Кіт Василь (старший сержант «Месники-2»)
139. Козак – Мороз Ярослав (сотенний відд. «Дружинники» ТВ-15 «Яструб», сотенний Відд. «Дружинники» ТВ-11 «Пліснисько»)
140. Козак – Рева Юрій (старший солдат, гранатометник 54-ї окремої механізованої бригади), Кирилов В'ячеслав (солдат, водій-номер обслуги зенітної батареї окремого загону спеціального призначення Азов, Східне ОТО НГУ), Проводенко Леонід (старший сержант, головний сержант взводу 12-го окремого мотопіхотного батальйону 72-ї окремої механізованої бригади)
141. Кокс – Рубанський Федір (молодший сержант, командир бойової машини-командир відділення 72-ї окремої механізованої бригади)
142. Колдун – Чопенко Олександр (старший сержант, командир відділення 93-ї окремої механізованої бригади), Уткін Олександр (старшина резерву, командир відділення 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
143. Комод – Бурачук Василь (сержант, командир бойової машини-командир відділення 30-ї окремої механізованої бригади)
144. Корсак – Козярьський Іван (командир «Тигри» ТВ-12 «Климів» ВО-2 «Буг»)
145. Косач – 1) командир сотні «Верховинці» ВО-3 «Лисоня»; 2) Коваль Степан (сотник Відд. «Сіроманці» ТВ-16 «Серет» ВО-3 «Лисоня»)
146. Красавчик – Майборода Денис (сержант, старший розвідник 131-го окремого розвідувального батальйону)
147. Крига – Твердохліб Микола (солдат, інструктор-помічник кулеметника окремого загону розвідки спеціального призначення Арес, Східне ОТО НГУ)
148. Криlach – орг.референт край. проводу на Волині
149. Кримнаш – Ольховський Георгій (старший лейтенант, командир роти 15-го окремого гірсько-піхотного батальйону 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади)
150. Криниця – Матвієнко Андрій Якович (крайовий провідник СБ Карпатського краю)

151. Круглий – Пругло Дмитро (старший лейтенант, заступник командира роти по роботі з особовим складом окремого загону спеціального призначення Азов, Східне ОТО НГУ)
152. Крук – командир відд. «Зубаті» ВО-2 «Буг»
153. Крутіж – 1) командир ТВ-15 «Яструб», куреню «Жубри» ВО-2 «Буг»; 2) сотенний відд. «Жубри-1» ТВ-14 «Асфальт»
154. Кузнец – Перепелиця Сергій (професія) (сержант, головний сержант роті 46-го окремого батальйону спеціального призначення Донбас-Україна 54-ї окремої механізованої бригади)
155. Куля – Кубрак В'ячеслав (прапорщик, командир взводу 36-ї окремої бригади морської піхоти)
156. Лакалут – Сперелуп Іван (старший солдат, старший механік-водій 24-ї окремої механізованої бригади)
157. Ластівка Федір Гнатів або Богдан Вишиваний (старший сержант «Бистриця» ТВ-23 «Магура» ВО-4 «Говерла»)
158. Латиш – Безсмертний Артур або Ронін – вільний воїн, який воює там, де вважає за потрібне. (громадянин Латвії з українськими коренями) (солдат, снайпер 72-ї окремої механізованої бригади)
159. Лебедин – командир загону «Батуринський» ВО-1 «Заграва»
160. Лев – 1) Д.Квятковський (організаційно-мобілізаційний референт Луцького надрайону); 2) командир відд. «Переяслави» ВО-2 «Буг»; 3) Левчишин Іван (відд. «Месники-1», «Месники-2»)
161. Левко – командир Рогатинського відд. ВО-3 «Лисоня»
162. Лемберг – Шозда Михайло (старший сержант, старший навідник 24-ї окремої механізованої бригади)
163. Лисиця – Шостак Михайло (бунчужний сотні «Месники-1», Жандарм сотні «Месники-3» куреня «Месники»)
164. Листок – Янковський (командир 2-ї відд. «Месники-2»)
165. Лоза – Войтер Сергій (молодший сержант, командир відділення 16-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади)
166. Лютий – Бабков Віталій (солдат, водій 54-го окремого розвідувального батальйону), Вільчинський Микола (солдат, номер обслуги 24-ї окремої механізованої бригади), Куліченко Володимир (солдат, номер обслуги 40-го батальйону територіальної оборони Кривбас), Мороз Олександр (доброволець, українська добровольча армія), Оніщук Юрій (солдат, радіотелефоніст 51-ї окремої механізованої бригади)
167. М-14 – Юрій Попович (адміністратор ГОСП)
168. Май – Майборода Володимир (старший прапорщик, заступник командира взводу 24-ї окремої механізованої бригади)
169. Мак – Юрій Попович (адміністратор ГОСП)
170. Максим – Чопей або Дюндін Василь (командир «Полтавці» ТВ-17 «Бережани» ВО-3 «Лисоня»)
171. Максон – Олексюк Максим (сержант, оператор-навідник окремого загону спеціального призначення Азов, Східне ОТО НГУ)

172. Малина – 1) Петро Борис (сотенний сотні 86 «Журавлі» ТВ-23 «Магура» ВО-4 «Говерла»); 2) Мричко Семен (Осип, санітар);
173. Манах – Сливка Мирослав (старший солдат, старший розвідник батальйону оперативного призначення імені Героя України генерала Сергія Кульчицького)
174. Маріуполь – Стоянський Павло (старший солдат, стрілець 1-го окремого мотопіхотного батальйону 14-ї окремої механізованої бригади)
175. Марний – командир відд.«Завойовники»
176. Матрос – Альмужний Сергій (старший солдат, командир відділення 72-ї окремої механізованої бригади)
177. Маяк – Соловійов Герман (солдат, механік-водій 93-ї окремої механізованої бригади)
178. Механ – Неживий Микола (сержант, механік-водій 93-ї окремої механізованої бригади), Омельчук Олександр (солдат, механік-водій 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади), Чередник Максим (старший солдат, старший механік-водій 25-ї окремої повітряно-десантної бригади)
179. Миронич – Богдан Зобнів (референт пропаганди)
180. Мол – Лошкарьов Денис (молодший лейтенант, командир взводу 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
181. Монгол – Бабій Володимир, Мацишин Павло (солдат, гранатометник 93-ї окремої механізованої бригади), Закревський Костянтин (молодший сержант, гранатометник 42-го окремого мотопіхотного батальйону 57-ї окремої мотопіхотної бригади), Литвинський Юрій (посмертно полковник резерву, заступник командира батальйону з озброєння-начальник технічної частини 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
182. Мороз – відд. «Наддніпрянці» ТВ-14 «Асфальт»
183. Морозенко – командир «Юнаки» ВО-2 «Буг»
184. Морський – Гудим Ярослав (командир «23» ВО-2 «Буг»)
185. Моряк – 1) Андрій Сливка (командир «імені Вітовського» ТВ-24 «Маківка» ВО-4 «Говерла»); 2) командир «Бойки» ВО-5 «Маківка»; 3) Павло Ющенко
186. Мурчик – Пухальський Тимофій (старший солдат, сапер 30-ї окремої механізованої бригади)
187. Нейтон – Найда Мар'ян (старший солдат, командир бойової машини-командир відділення 24-го окремого штурмового батальйону Айдар 53-ї окремої механізованої бригади)
188. Ненаситець – Масло Михайло (командир окремого відд. ВО-2 «Буг»)
189. Нестор – Володимир Ярмолка (командир «02» ВО-2 «Богун»)
190. Нечай – Йосип Приймак (старший солдат «Чорногора» ТВ-21 «Гуцульщина» ВО-4 «Говерла»)
191. Німфа – Никифорук Микола (очільник самооборони Боївки)
192. Ніндзя – Кривенко Денис (молодший сержант, сержант з матеріально-технічного забезпечення 16-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади)
193. Одеса – Балог Федір (сержант, навідник-оператор 92-ї окремої механізованої бригади), Сапеску Вадим (молодший сержант, командир відділення 95-ї окремої

аеромобільної бригади), Смирнов Сергій (сержант, старший розвідник 43-го окремого мотопіхотного батальйону 53-ї окремої механізованої бригади), Широкий Геннадій (старший солдат, водій 25-ї окремої повітряно-десантної бригади)

194. Оляха або Кримнаш – Ольховський Георгій (мріяв звільнити Крим і був родом звідти) (старший лейтенант, командир роти 15-го окремого гірськопіхотного батальйону 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади)

195. Оптовик – Юрій Мальков (молодший сержант, командир відділення 43-го окремого мотопіхотного батальйону 53-ї окремої механізованої бригади)

196. Орел – Кирієнко Олександр (солдат, санітарний інструктор 72-ї окремої механізованої бригади), Кизило Андрій (посмертно майор, заступник командира батальйону 72-ї окремої механізованої бригади)

197. Оріх – Одинець Василь (командир 3-го відд. «Месники-4»)

198. Орленко – 1) Іван Наконечний («Булава» ТВ-24 «Маківка» ВО-4 «Говерла»); 2) командир «21» ВО-2 «Буг»; 3) Володимир Шевчук (командир «Рубачі» ВО-3 «Лисоня»); 4) Ярослав Зборик (референт СБ Калуського району)

199. Орлик – 1) Степан Чуйко (відд. «Дністер» ТВ-21 «Гуцульщина» ВО-4 «Говерла»); 2) Василь Горун (командир підрозділу ВО-3 «Турів»); 3) Стецишин Євген (командир «Месники-2»); 4) Ковальчук Роман (відд. «Вовки-3» ВО-6 «Сян»); 5) Рибчин Михайло Федорович

200. Остап – Мартин (командир відділу ВО «Холодний Яр» Дніпропетровської області)

201. Остап – Молицький Остап

202. Павленко – Микола Колосовський (або Козловський, командир відд. «Русичі» ВО-2 «Буг», відд. «Витязі» ТВ-11 «Пліснисько» ВО-2 «Буг»)

203. Павло – Микола Мельник (командир з'єднання «Базар» ВО-4 «Тютюнник»)

204. Павлюк – Юрій Попович (адміністратор ГОСП)

205. Палич – Беспалов Андрій (молодший лейтенант, заступник командира роти 17-го окремого мотопіхотного батальйону 57-ї окремої мотопіхотної бригади), Максименко Ігор (капітан, командир роти 46-го окремого батальйону спеціального призначення Донбас-Україна)

206. Палій – 1) Семен Матійко (відд. «Трембіта» ТВ-21 «Гуцульщина» ВО-4 «Говерла»); 2) Павельський Михайло (командир відд. «Вовки-3» ВО-6 «Сян»)

207. Папай – Метлінський Микола (старший сержант, головний сержант взводу 17-го окремого мотопіхотного батальйону 57-ї окремої мотопіхотної бригади)

208. Петренко – Явір Самійло (командир Львівської роти «21», сотні «Переяслави II» ТВ-13 «Розточчя» ВО-2 «Буг»); 3) командир відд. «Переяслави» Львівського ТВ «5» ВО-2 «Буг»

209. Підгірський – Костянтин Приймак (відд. «Імені Гонти», «Березівська» ТВ-21 «Гуцульщина» ВО-4 «Говерла»)

210. Пітбуль – Безверхній Антон (солдат, гранатометник 46-го окремого батальйону спеціального призначення Донбас-Україна 54-ї окремої механізованої бригади), Гулик Артур (солдат резерву, кулеметник 2-го резервного батальйону, Північне ОТО НГУ)

211. Пломба – Рибальченко Олександр (молодший сержант, командир відділення 93-ї окремої механізованої бригади)
212. Подгон – Хоменко Євген (солдат, старший навідник окремого загону спеціального призначення Азов, Східне ОТО НГУ)
213. Полтава – Олійник Юрій (старшина, снайпер 72-ї окремої механізованої бригади), Сергієнко Сергій (солдат, снайпер 54-ї окремої механізованої бригади), Тендітнік Ярослав (солдат резерву, санітарний інструктор 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
214. Поляк – Шишак Валерій (молодший лейтенант, командир взводу 24-ї окремої механізованої бригади), Борушевський Олександр (старший сержант, командир відділення 15-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади), Поляков Євген (солдат, старший навідник 93-ї окремої механізованої бригади)
215. Прапор – Фесюк Анатолій (прапорщик, стрілець 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
216. Провідник – Сисков Дмитро (молодший сержант, командир відділення 16-го окремого мотопіхотного батальйону 68-ї окремої мотопіхотної бригади)
217. Прокурор – Бондаренко Владислав (старший солдат, командир відділення 92-ї окремої механізованої бригади), Грибков Сергій (солдат, водійелектрик 24-го батальйону територіальної оборони Айдар), Андрющенко Володимир (старший сержант, заступник командира взводу 93-ї окремої механізованої бригади).
218. Пугач – Огородницький Іван (командир відд. «ім. Перуна» ВО-2 «Буг»)
219. Рижий – Дашкевич Ярослав (солдат, механік-водій 24-ї окремої механізованої бригади), Михайлов Олександр, Сломчинський Максим (молодший сержант, старший розвідник-кулеметник, оператор безпілотного літального апарату 72-ї окремої механізованої бригади), Москаленко Сергій (солдат, стрілець 25-го окремого мотопіхотного батальйону), Браух Андрій (солдат, кулеметник 30-ї окремої механізованої бригади)
220. Римар – Римар Ігор (старший лейтенант, начальник інженерної служби штабу 24-го батальйону територіальної оборони Айдар)
221. Роман – Крупа Іван (командир відд.«Гайдамаки І» ВО-2 «Буг»)
222. Ромашка – Дитинченко Роман (молодший сержант, командир відділення 58-ї окремої мотопіхотної бригади)
223. Ромко – 1) Роман Мончаківський (командир відд. «Загроза» ВО-4 «Говерла»; 2) відд. «Басейн» ВО-5 «Маківка»; 3) відд. «Тигри» ТВ-12 «Климів»
224. Рудік – Руденко Микола (старший солдат, командир бойової машини-командир відділення 10-го окремого мотопіхотного батальйону 59-ї окремої мотопіхотної бригади)
225. Сава – Савінов Сергій (молодший сержант, командир відділеннякомандир бойової машини 1-го окремого батальйону морської піхоти 36-ї окремої бригади морської піхоти)
226. Саїд – Семенюк Микола (молодший сержант, заступник командира бойової машини-навідник-оператор 72-ї окремої механізованої бригади), Яценко Юрій (солдат, стрілець-помічник гранатометника 25-го батальйону територіальної оборони Київська Русь)

227. Сана – Костенко Оксана
228. Святославович – Володимир Рудаков (шеф військового штабу ВО-1 «Заграва»)
229. Середний – Євген (або Степан) Музичка (командир відд. «Летуни» ТВ-23 «Магура» ВО-4 «Говерла»)
230. Ситий – Приходько Адам (підрайонний референт СБ Острозького району Рівненської області)
231. Сич – Кульчицький Іван (відд. «Чорноморці» ТВ-18 «Стрипа»)
232. Сіріус – Гладкий Сергій (молодший сержант, командир бойової машини-командир відділення 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади)
233. Сірко – Жовтянський Олексій Пелагійович (командир Олицького району Волинської області)
234. Сірко – Римар Ігор (старший лейтенант, начальник інженерної служби штабу 24-го батальйону територіальної оборони Айдар)
235. Скала – командир відд. «Пролом» ТВ-12 «Климів» ВО-2 «Буг»
236. Скиба – Іван Павлюк (старший сержант відд. «імені Симона Петлюри»)
237. Скіф – Влодарський Олексій (сержант, навідник 24-го окремого штурмового батальйону Айдар 53-ї окремої механізованої бригади), Дрогін Сергій (старший солдат, командир бойової машини-командир відділення 24-го окремого штурмового батальйону Айдар 53-ї окремої механізованої бригади), Рященко Іван (молодший сержант, командир бойової машини-командир відділення 54-ї окремої механізованої бригади), Скітченко Микита (солдат, стрілець 25-ї окремої повітряно-десантної бригади), Яровець Максим (лейтенант, командир роти 130-го окремого розвідувального батальйону), Мірошниченко Меруж (доброволець, добровольчий український корпус, ДУК ПС), Сидор Олег (солдат, командир штурмового загону Яструб), Романенко Олександр (прапорщик резерву, старшина роти 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
238. Скритий – Михайло Сенюк (доброволець з Букачівського району)
239. Славко – Боднар Степан
240. Смurfік – Волков Микола (доброволець, українська добровольча армія), Смурага Олександр (старший солдат, стрілець-помічник гранатометника 10-го окремого мотопіхотного батальйону 59-ї окремої мотопіхотної бригади)
241. Сокіл – Телюк Ігор (солдат, кулеметник 72-ї окремої механізованої бригади), Сокурєнко Роман (молодший сержант міліції, міліціонер батальйону патрульної служби міліції особливого призначення Азов ГУ МВС України в Київській області)
242. Соловій – Соловійов Олександр (солдат, механік-водій 17-ї окремої танкової бригади)
243. Спец – Черноконь Олег (молодший сержант, командир відділення 72-ї окремої механізованої бригади), Шолодько Ігор (солдат, розвідник-снайпер 74-го окремого розвідувального батальйону)
244. Спікер – Витвицький Андрій (доброволець, добровольчий український корпус, ДУК ПС)
245. Сталкер – Тоненьков Євген (солдат, навідник 109-го окремого гірсько-штурмового батальйону 10-ї окремої гірсько-штурмової бригади), Смирнов Юрій (солдат,

стрілець 19-го полку охорони громадського порядку, Південне ОТО НГУ), Ковальський Анатолій (старшина, розвідник-кулеметник 131-го окремого розвідувального батальйону)

246. Старшина – Каплуненко Ігор (старшина резерву, заступник командира взводу батальйону оперативного призначення імені Героя України генерала Сергія Кульчицького), Михайлюк Петро (прапорщик, сержант з матеріально-технічного забезпечення 80-ї окремої десантно-штурмової бригади), Сабадаш Андрій (старшина, старшина роти 25-го окремого мотопіхотного батальйону), Стрельчук Павло (солдат, гранатометник 24-го батальйону територіальної оборони Айдар)

247. Степовий – 1) Тарасенко (командир Куреню «Перемога» ВО-4 «Говерла»); 2) Тилявський Мирослав

248. Студент – Цапенко Олександр (солдат, навідник-оператор 54-ї окремої механізованої бригади), Макаренко В'ячеслав (рядовий міліції, міліціонер батальйону служби міліції особливого призначення Дніпро-1 ГУ МВС України у Дніпропетровській області), Простяков Владислав (солдат, навідник 79-ї окремої десантно-штурмової бригади), Пічул Микола (солдат резерву, кулеметник 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)

249. Сурма – Бабик Дмитро (командир 3-го відд. «Месники-2», Монастирське)

250. Танк – Кучерков Микола (сержант, головний сержант 23-го окремого мотопіхотного батальйону 56-ї окремої мотопіхотної бригади)

251. Тарік – Проценко Тарас (солдат, заступник командира бойової машини-командир відділення 24-ого окремого штурмового батальйону Айдар 53-ї окремої механізованої бригади), Кириченко Тарас (молодший сержант, виконуючий обов'язки командира взводу 93-ї окремої механізованої бригади)

252. Тихий – Курбатов Тихон (старший сержант, командир взводу 24-го окремого штурмового батальйону Айдар, 53-ї окремої механізованої бригади)

253. Тихон – Кавченко Олег (старший солдат, стрілець-помічник гранатометника 21-го окремого мотопіхотного батальйону 56-ї окремої мотопіхотної бригади)

254. Тінь – Колотаєв Сергій (солдат, кулеметник та оператор СБР-3 28-ї окремої механізованої бригади)

255. Ткач – 1) командир відд. «Остріжського» «Буг»; 2) командир 3-ї бригади «Холмська», «ім. Мазепи» Західна ВО «Завихост»

256. Ткаченко-Стир – Михайло Цимбалко (командир відд. «Романовичі» ВО-2 «Буг»)

257. Тоха – Мишко Антон (старший сержант 15-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади)

258. Третій – Сиротенко Сергій (посмертно підполковник, заступник командира батальйону 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)

259. Тур – 1) Михайло Борисюк (відд. «Гуцули» ТВ-22 «Чорний ліс» ВО-4 «Говерла»); 2) Роман Шухевич

260. Тюмень – Тюменцев Олександр (старший лейтенант, командир взводу 16-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади)

261. Угринович – 1) командир ТВ-12 «Климів» ВО-2 «Буг»; 2) командир ТВ-13 «Розточчя»

262. Ударник – командир куреню Сокальського району відд. «23» ВО-2 «Буг»

263. Упрямий – Гудзовський Марк (старший солдат, радіотелефоніст окремого загону спеціального призначення Азов, Східне ОТО НГУ)
264. Устим – Веремко Федір Володимирович (надрайонний провідник у Дубровицькому районі на Рівненщині)
265. Фестиваль – Бондар Ярослав (солдат, номер обслуги 24-го окремого штурмового батальйону Айдар 53-ї окремої механізованої бригади)
266. Фізрук – Савлук Павло (матрос, розвідник-номер обслуги 36-ї окремої бригади морської піхоти), Аджі Євген, Шеляг Володимир (солдат, розвідник 3-го окремого полку спеціального призначення), Мітягін Олександр (молодший сержант міліції, міліціонер батальйону служби міліції особливого призначення Дніпро-1 ГУ МВС України у Дніпропетровській області), Міскевич Павло (молодший сержант, розвідник-кулеметник 92-ї окремої механізованої бригади)
267. Фофа – Іваник Володимир (доброволець, українська добровольча армія)
268. Фріц – Бродніков Герман (старший солдат, стрілець-помічник гранатометника 92-ї окремої механізованої бригади)
269. Фугас – Лобода Едуард (старший солдат, оператор-радіотелефоніст 24-ї окремої механізованої бригади)
270. Футболіст – Маслов Андрій (молодший сержант, командир проти диверсійної групи 24-ї окремої механізованої бригади)
271. Хвиля – охоронець Крайового Провідника СБ ОУН Карпатського краю Андрія Матвієнка
272. Хижак – Васейко Іван Тимофійович (провідник ОУН Любомльського району (Головнянського) Волинської області)
273. Хитрий – Корчак Мар'ян (доброволець, добровольчий український корпус, ДУК ПС)
274. Хмара – Олександр Калиновський (доброволець)
275. Хмель – Микола Скринчук або Скрульчук, Курульчук (доброволець)
276. Хмельницький – Литвинчук Іван Самійлович
277. Хміль – Криса Петро
278. Хом'як – Фешко Юрій (старший солдат, командир бойової машиникомандир відділення 72-ї окремої механізованої бригади)
279. Хома – 1) командир відд. ТВ-27 «Бастіон» ВО-6 «Сян»; 2) командир відд. «Остріжського»
280. Христя – Королюк Віра Василівна (керівник технічної ланки Ковельського району Волинської області)
281. Циган – Бурачук Василь (сержант, командир бойової машиникомандир відділення 30-х окремої механізованої бригади), Гончарук Василь (старший матрос, стрілець 36-ї окремої бригади морської піхоти), Шишко Олександр (солдат, кулеметник 12-го батальйону територіальної оборони Київ)
282. Цинк – Куцмай В'ячеслав (солдат, старший оператор 24-ї окремої механізованої бригади), Цинкуш В'ячеслав Іванович (старший солдат, командир бойової машини-командир відділення 46-го окремого батальйону спеціального призначення Донбас-Україна 54-ї окремої механізованої бригади)

283. Цум – Ігнатенко Ігор (старший сержант, номер обслуги 93-ї окремої механізованої бригади)
284. Череп – Шатурський Валерій (молодший сержант, командир відділення 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас), Палига Володимир (солдат резерву, старший стрілець-навідник 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас), Саєнко Дмитро (доброволець, українська добровольча армія)
285. Черник – Свистун Іван (командир відд. «Пролом» ТВ-12 «Клімів» ВО-2)
286. Чех – Чирва Андрій (старший солдат, механік-водій 24-го окремого штурмового батальйону Айдар 53-ї окремої механізованої бригади)
287. Чечен – Начосний Денис (сержант, заступник командира взводукомандир бойової машини 34-го окремого мотопіхотного батальйону 57-ї окремої мотопіхотної бригади), Коновалов Володимир (сержант, командир відділення 39-го окремого мотопіхотного батальйону 55-ї окремої артилерійської бригади), Шевчук Леонід (солдат, гранатометник 81-ї окремої аеромобільної бригади 90-го окремого аеромобільного батальйону)
288. Чумак – Коновалов Юрій (солдат резерву, стрілець 2-го батальйону спеціального призначення НГУ Донбас)
289. Шалений – Сирін Максим (солдат, старший водій 93-ї окремої механізованої бригади)
290. Шаман – Литвин Олег (солдат, 25-й окремих мотопіхотний батальйон)
291. Шаміль – Айсін Шаміль
292. Шао-Лінь – Педак Олександр (старший солдат, старший навідник 72-ї окремої механізованої бригади)
293. Шах – Шахов Едуард (молодший сержант, командир відділення окремого загону спеціального призначення Азов, Східне ОТО НГУ)
294. Швед – Гусейнов Владислав (молодший сержант 92-ї окремої механізованої бригади)
295. Шева – Шевченко Сергій (солдат, гранатометник 16-го окремого мотопіхотного батальйону 58-ї окремої мотопіхотної бригади), Шевченко Володимир (молодший сержант, головний сержант 39-го батальйону територіальної оборони Дніпро-2), Ковнацький Сергій (старший солдат, командир відділення 95-ї окремої аеромобільної бригади)
296. Шеремета – Філь Іван (солдат резерву)
297. Шериф – Гузенко Сергій (старший сержант, головний сержант роти 42-го мотопіхотного батальйону 57-ї окремої мотопіхотної бригади), Шолуха Віктор (сержант міліції, міліціонер Рота патрульної служби міліції особливого призначення Світязь ГУ МВС України в Волинській області)
298. Шубін – Український Дмитро (молодший сержант, командир відділення 24-ї окремої механізованої бригади)
299. Шумахер – Латченко Артур (солдат, кулеметник 164-ї радіотехнічної бригади)
300. Шумський – Рошко Юрій (командир відд. «Кочовики»)
301. Щука – Іващук Максим

302. Юджин – Сарнавський Євген (помертньо майор, командир роти 72-ї окремої механізованої бригади)
303. Юрко – Яків Яківлів (командир з'єднання «Хмельницький»)
304. Яков – Бондар Ярослав
305. Якут – Гречук Олександр (старший матрос, кулеметник 503-го окремого батальйону морської піхоти), Купріянов Андрій (солдат, стрілець 93-ї окремої механізована бригада)
306. Яр – 1) Ярмола Василь (командир 3-ї роти «Залізняка», 1-ї роти «Месники»); 2) Кучер Михайло (відд. «Ударники-6» ТВ-26 «Лемко» ВО-6 «Сян»); 3) відд. «Жубри-1» ТВ-14 «Асфальт»
307. Ярема – командир окремого батальйону «24»
308. Ярій – Ханас Степан
309. Ярослав – Юрчук Степан (солдат резерву)
310. Яструб – Сидорук Олекса (відд. «Вовки-1»)